

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

**REDACTIA
 și ADMINISTRATIA.**
 Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.

Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisele nu se in-
 napoiază.

Mărgeanul Dunării.

Când moșierii României trec prin Ungaria...
 Arad, 14 Mai.

Cetitorii își aduc aminte, că nainte cu o săptămână mai mulți membrii ai sindicatului agricol „Ialomița”, în călătoria de studii economice ce fac prin Ungaria, s'au oprit și la Arad, și ea, cu acest prilej și-au permis niște declarații politice de-o jignitoare inconștiență, de dragul unui minuscul colaborator al unui ziar unguresec guvernamental din localitate. Conducătorul acestei excursii economice, dnul Niculescu-Dorobanțiu, — președinte al Societății Centrale Agricole din România, — la declarat c'o admirabilă competență, că „toate svonorile despre oprimarea Românilor din Ungaria sunt lipsite de adevăr”; iar dnul deputat G. D. Ionescu — alt membru marcant al grupului — a spus, cu un profund judiciu diplomatic, că în ce privește soarta noastră, a Românilor de subt aripile paserei Turul, „sunt și vești, a căror tendință e evidentă și pe cari Români din regat s'au obișnuit(!) să nu le creadă”.

Cu conștiința senină de atâta fenomenală cuminenție câtă au etalat în aceste declarații sentențioase, bunii noștri „frați mai mari” și-au continuat călătoria, fără să bănușcă valurile de amarăciune ce-au stârnit și fără să-și dea seamă că debutul acesta politic poate să puie în uimire pe toți ceice mai aveau în suflet o umbră de nedumerire apreciind construcția psihică a păturei suprapuse din regatul „liber”....

Plecați odată „excursionistii”, noi am ră-

mas o clipă fără sfat și ne-am văzut apoi nevoiți să le cerem în publicitate o lamurire asupra jignirilor ce și-au îngăduit. N'am primit până lazi nici un răspuns. Cu atât mai e-locvente sunt însă răspunsurile ce primim acum din partea presei de aici și din România. Cităm numai două din aceste răspunsuri, căci vădese în deajuns resentimentele generale. În ziarul Seara din București, citim azi un articol plin de-o nobilă indignare, scris de cunoscutul publicist D. Karnabatt:

De sigur — spune articolul — asemenea declarații nesocotite și năroade pot întrista pe românii subjugati, după cum pot umple de bucurie clasele domitoare din Ungaria care se resfată în mândria șovinismului... Acești doi domni, probabil că sunt oameni cum se cade, ca toți acei cari se inrupsă din beneficiile minunatei noastre organizații politice și sociale, dar au cusurul, aproape general, că ignorează starea maselor populare atât din țară, cât și de peste graniță. Când însă acești doi domni se arată încântați de buna situație materială a țărănimii de peste munți, în inconștiența lor nu-și dau seama de votul de blam, care îl dă partidelor istorice din care fac parte, politicei noastre din regat, care în disprețul libertăților constituționale și civilizației de hârtie, au adus țărănimea noastră într'un hal de mizerie tragică și de exasperare, care se manifestă în sângeroase comișii sociale ca cele din 1907.

...Dar, nu ar fi mai bine ca acești doi domni mărunței și fericiți în țara lor să se ocupe de cultura spanacului și dovleceilor, cum le e misiunea, decât să se pronunte în chestii pe cari nu le cunosc și în care nu au nici cea mai modestă autoritate?

De aceeaș mahnire frumoasă sunt inspirate și următoarele reflexii ale ziarului Drapețul din Lugoj:

Căți din domni, cari au plecat cu alai mare

să vadă latifundiile din Ungaria au fost mai înainte să ne vadă pe noi, frații lor, din această țară? — Tare ne temem, că puțin de tot. Și la acest gând sufletul nostru este cuprins de cea mai mare revoltă.

Cum, domnilor, credeți că am putea noi să trecem hotarul în mândra Românie și să vizităm — bunăoară — pe Ciangăii din Moldova înainte de a vă fi văzut pe voi sângele nostru?

Și pe voi v'a lăsat inima să treceți pe lângă satele noastre sărace, să tăiați lungul văilor și lăfimea câmpiilor românești și să vă opriti în capitala șovinismului iudeo-maghiar, de unde se reped fără milă atâtea săgeți în corpurile, ba mai mult, în inimile noastre, înainte de a ne cunoaște pe noi?!

Nu v'a atras mai înainte și mai mult poezia frumoasă și realitatea crudă a sătulețelor și orășelelor noastre, decât frumsetea și bogăția latifundiilor ungurești?

E prea dureros pentru noi răspunsul ce ni-l putem da înșine din aceea ce ne-ați dat să vedem. Și e jalnic rezultatul la care ajungem, făcând comparația între ochii cu cari privim noi la voi și între ochii cu cari — prea mulți — ne dovedeți, că priviți voi la noi.

Cam de multe ori ne plângem, că comoditatea traiului vostru, bogăția — pe semne — prea mare a gliei voastre nu vă îngăduie sufletele să-și îndrepte potirul lor spre munții, văile și câmpiile noastre. Că din focul ce arde dincolo de pisurile Carpaților nu vedeți decât un slab reflex pe albastrul cerului vostru.

Cam de multșor!

Sunt câțiva ani de când am început să ne mângăiem, că în sfârșit va fi altfel. Dascăli mari ai neamului, scoși de mâna lui Dumnezeu chiar acolo între voi, au început a se adânci cu mai multă inzistență și conștiență în trecutul nostru și a se cobori în mijlocul nostru, purtați de gândul luminos de a încheaga sufletele noastre ale tuturor, ori unde am fi într'o unitate mare și sfântă. Incepuse în urma pasului și cuvântului lor de chemare spre această închegare atât de necesară, să răsufle între hotarele Stăp-

Gheorghe Duca Vodă și guvernul Ardealului.

Studiu istoric.

De Ștefan Meteș.

Ardealul românesc încă nu-și are povestea adevărată a trecutului său; trecut de credință și muncă care mângăie, de jertfă care așteaptă răsplată neîntârziată. Mă întreb, când se va scrie? pentru a căpăta odată acea îndrumare sigură și cuminte, — care nu-i cea de astăzi — în folosul conservării și dezvoltării cât mai puternice a sufletului românesc așa de sfios și nelămurit. Deocamdată trebuie să spun, că încă nu avem în Ardeal meșterul, care să toarcă firul acestei vieți de 2000 de ani, dându-ne istoria neamului românesc din Ardeal și Ungaria.

În vreme ce Ungurii alergau pe stepele sălbătice ale Asiei și Rusiei sudice, Românii ardeleni scormoneau adânc pământul Ardealului, aruncând în el bobul sămânței curate, care a hrănit peste o mie de ani dușmanii noștri lacomi și fuduli. Le-am dat tuturor acestora ajutorul nostru, ca un neam de omenie ce suntem care n'am trăit niciodată din mila și munca altora. Banii, avutul și sângele nostru s'au risipit pentru binele și mândria altora.

Dela vechia organizație a cnezilor sau judeților români de pe văile răcoroase ale Ardealului au plecat organizarea în scaune a Săcilor a Sașilor cu jude în frunte și magistratul, care

la noi era sîatul bătrânilor din sat. Această organizare au luat-o incontestabil dela Români, căci prin Asia sau Rusia și pe malurile Rinului n'a existat niciodată o astfel de organizație, — în vechia patrie a Ungurilor și Sașilor. Istoricii Unguri, cari se află în ce privește știința lor în faza copilăriei, nu vreau să înțeleagă aceasta, că noi suntem băștinași în Ardeal, dar nu-i nevoie, fiindcă odată ce această conștiință, că suntem de două mii de ani muncitorii și apărătorii cu cînste și vitejie a plăurilor ardeleni, va străbate larg și adânc sufletul tuturor Românilor din Ardeal și Ungaria, luminată fiind de-o temeinică cultură a minții, atunci conlocitorii noștri vor fi siliți să recunoască, că sunt neamuri venite în urma noastră trăind din și prin munca noastră.

Neamul nostru s'a distins totdeauna prin însușirile superioare ale spiritului său față de vecinii săi truși și neomenoși. Toți caută să câștige o parte din poporul românesc pentru scopurile lor. Astfel câștigă o mulțime de Români Ungurii din care s'a format nobilimea lor mai de seamă. Un Bartolomeiu Dragfy Voevodul Ardealului era „cuserul” lui Ștefan cel Mare Domnul Moldovei. În secolul al XV-lea elementul românesc din Ardeal și Bănat învie din nou. Din mijlocul țărănilor noștri se ridică cel mai mare apărător și viteaz al Ungariei Românul Ioan din Inidoara, care cunoștea mai bine ca oricine vitejia românească și înțelegea că în contra puvoiiului sălbatec al Turcilor de-

sprețuitori de moarte nu poate să stea decât Românii cari sunt bucușori de moarte și cred că în dincolo de albastrul cerului îi așteaptă Dumnezeu cel veșnic, care încununează cu laurii nemuririi pe acel care a știut să moară în luptă cu un viteaz.

Acest avânt de luptă și biruință l'au simțit toți vecinii noștri, și mai ales Ungurii cari totdeauna au fost înfrânți și bătuiți în luptă de Români, așa că nu odată trufia ungurească s'a umilit înaintea „Valahului” care-și apăra sărăcia, nevoile și neamul.

Cel dintâi Voevod român se intitula „Domn a toată Țara Românească”, care înțelegea sub aceasta „Țară” tot pământul românesc, unde se vorbește duiosa noastră limbă. Și dacă aceasta nu s'a putut înfăptui din cauza împrejurărilor grele în cari am fost sortiți să trăim veacuri dearândul, Domniii români niciodată n'au renunțat la Ardeal; ci din contră căutau să-l câștige pentru ei. Toți Voevozii noștri au avut moșii în Ardeal — Mircea cel Bătrân avea moșii chiar și în Ungaria apuseană în comitatul Zala — și țărani români din Ardeal erau bucușori de această stăpânire, din care rezulta biserică, mănăstiri și episcopii, prin care le veniau bieților oameni toată mângăerea și credința statornică în ziua de mâne când lanțurilor grele ale robiei vor cade de pe mâinile lor.¹⁾

¹⁾ St. Meteș, Moșile Domnitorilor Români din Principate în Ardeal.

nirei voastre un nou duh. Atâția ați trecut prin cheile Carpaților la noi, ați deschis aici ochii întregi spre a prinde cu ei până sus, departe, toate frământările vieții noastre, de cari clocoțește pământul sub Carpați.

Atât de puternică era noua evanghelie încât credeam, că ea va birui pe toți, încât nădăjduiam, că de acum nu vi se vor mai lua ochii de pe noi.

Dar iată, că chiar în zilele de înălțare ale vecinilor desprețuiți pe nedrept până ieri de voi ne dați dovada dureroasă, că n'ați cuprins încă toți înțelesul noii propoveduirii.

Iată, că mai sunt între voi destui, cari cunosc din sborul tremului fulger ce-i duce în plimbare în apus atâtea orașe ungurești, dar nu cunosc decât prea puțin din orașele și satele noastre. Dincolo de ele se cobor chiar să se procopsească de luminare pe moșiile ungurești. — Când am auzit despre faima acestei coboriri am tresărit și dela ceice au dovedit această lipsă de inimă pentru noi tremurând am așteptat, că limba lor va porni să se rostească greșit despre noi, fiindcă nu ne știe mintea și inima lor. Se pare, că nici n'am scăpat de ce ne-am temut. Și plini de amărăciune zicem: Ne batem joc de noi înșine.

În vreme ce, însă, accentele aceste ale adevărului crud răsună în pustiu, excursioniștii noștri au sosit teferi și sănătoși la Budapesta, după ce și-au fecundat fantazia cu aspectele apelor morții de pe bărăganul unguresc și cu impresiile atât de edificatoare ce-au putut culege vizitând cele mai înfloritoare latifundii ale grofilor *Zselénszky, Csekönics, Pallavicini etc.* — în a căror strălucire e îngropat dreptul la fericire al atâtor țărani români de pe întinsele puste...

În Budapesta au fost ospătați de societatea latifundiarilor unguri *Országos Magyar Gazdasági Egyesület*, de ministerul de agricultură și de primăria orașului. Au fost purtați ca pe scuturi, în mijlocul celor mai ipocrite mutre ce s'au văzut vre-odată. Citiți de pildă aceste rânduri ale ziarului *Budapesti Hirlap*, campionul antiromânismului:

S'a întâmplat și de data asta — constată B. H. — ca de atâtea ori, când putem să strângem mâna Românilor din regat (!), că mâna noastră a fost strânsă cu aceeași sinceritate (!) și ardoare (!), — și vechile interese comune (!), sentimentele de afecțiune (!) ale străvechei vecinătăți (!) au contopit într-o prietenie curată (!) a-

ceste două sulete cinstite (!). Ceice au venit de dincolo, dela spatele munților transilvăneni, în mijlocul nostru, ca să-și schimbe bunurile cu ale noastre și cărora noi (!) le mai dăm, lângă articole, multe lucruri de văzut și de învățatură, ba pupază pe colac (!) încă și o iubire călduroasă (!), cu aceia noi ne-am putut înțelege totdeauna (!!), iar înțelegerea aceasta reciprocă leagă de noi și în clipa de față, cu legături sincere (!) o mulțime de notabilități române (!). Vizita aceasta ne revocă în mod ireversibil (!) în memorie seculara legătură (!), care lega pe români cu cumanii de odinioară, mai apoi cu săcuimea și cu poporul unguresc de pe meleagurile Tisei (!). Viața netulburată a relațiilor economice, comerciale și industriale, s'a deslășurat atunci acolo în piețele transilvănene și dela lași cu mijloace primitive, dar cu atât mai prețioase pentru prietenia acestor popoare (!).

N'au lipsit firește nici toastele. Au fost tot atât de efusive și cele ungurești și cele românești. Primarul Budapestei, dnul *Bárczy István* s'a lăsat impresionat de accentele înrudite ale cuvintelor *Budapesta—București...* Dnul *Alexandru Ciurcu*, președintele asociațiunii presei din România, fost primar al capitalei regatului, a vorbit c'un frumos elan despre *margeanul Dunării*, care e orașul Budapesta... și care „oglindește distinsele însușiri ale ungarilor”. De unde să știe dsa că în acel uriaș vavilon, fiecare cărămidă e închiegată cu seva de viață a atâtor neamuri exploatare? Dsa nu aude, ca noi, muzica aceea tainică, acel murmur de țipete strivite ce vibrează în scheletul găunosului colos... Și s'au mai rostii și alte toast. Generalul *Cioranu(?)* a avut pentru sănătatea „grand seigneur”-ilor maghiari. Reprezentantul ministrului agriculturii (ministrul colonizărilor de deposezare a Românilor) dnul *Havass Rezső* a atins, în sfârșit, și căderile politice. A spus că deși România aparține geograficește peninsulei balcanice, cultura ei încheagă în orașe ca București, Galați, Brăila, Constanța etc. o așează în rândul statelor europene civilizate, iar situația ei etnografică o avizează la o comună apărare cu Ungaria împotriva mării slavice. În consecință — a spus, nobilul aristocrat — trebuie să se creeze o legătură de „strânsă și durabilă prietenie între cele două popoare”, trebuie „eliminate din viața Românilor și cea a Maghiarilor elementele tul-

burătoare, cari produc neînțelegeri...” A răspuns dl *Alexandru Ciurcu* și recunoaștem, că de data asta și-a impus mai multă precauțiune: după ce a accentuat necesitatea unor relații bune, a avut pentru pătura maghiară intelectuală!

De unde să știe dsa că pătura asta e aceea, pe care contele Ștefan Tisza, își întemeiază planurile de anihilare a păturei intelectuale românești? De unde să știe moșierii României că „acele elemente (!) tulburătoare” a prieteniei (!) româno-maghiare, sunt tot atâtea împrejurări fără de nici o importanță deosebită, ca de pildă: episcopia de Hajdudorog, lex-Apponyi, administrația medievală, deplina aservire economică și negarea oricărui drept politic și constituțional pe seama neamului românesc din Ungaria, cel mai larg desfrâu teroarei de maghiarizare? De ce să și cunoscă aceste mici „elemente”, neînsemnate „amănunte”, cari nu pot rezista unui ruaj atât de formidabil cum e cel al mecanismului intereselor româno-maghiare, cari trec peste Negoii și Caraiman cum ai trece peste un mușuroi imbecil? De ce să nu se încante de bogăția faimoasă a aristocrației maghiare imperialiste și de ce să nu-și închidă ochii, când limba românească din Ungaria e imbrâncită la toate gările pe unde trec, de jandarmul și de călăuzul statului...

Acolo, la scânteierile de diamant ale „margeanului Dunării” e atât de ușor să te lași orbit și să ascuți învăliurile ciudate ale cântecelor românești și ungurești!

Acolo nu se știe nimic de viața de parii a satelor noastre din Maramurăș, Bihor, Munții-apuseni, Câmpia Ardealului, Hunedoara, etc., — acolo e sugrumat și glasul câtorva scriitori unguri iubitori de adevăr, ca nimic să nu jignească ospățul cu chimvale al minciunii...

În adevăr, stranie muzică a viitorului!

„Calea libertății”. Sub acest titlu ziarul „Világ” a publicat în numărul său de Rusaliu un articol din peana cunoscutului sociolog *Dr. Jász Oscar*. În acest articol se schitează — în vederea Ungariei democratice — în conturi generale,

Pentru a se vedea cum nația ungurească, guvernul Ardealului a mâncat fără rușine munca românească, banii lui Duca Vodă.

Gheorghe Duca Vodă Domn de două ori în Moldova (Nov. 1668—16 Aug. 1672; Nov. 1678—4 Ian. 1684) și odată în Țara Românească (Nov. 1674—Nov. 1678) a fost un stăpânitor cu apucături de Craiu; om bogat și mândru; știa să cheltuie pentru ridicarea sfântelor biserici și tipărirea cărților bisericesti în românește. Pe el încă-l ispita gândul măreț ca și pe înaintașul său Ghica Vodă, de a fi Craiu al Ardealului, iar feciorii lui Domni, unul în Moldova și celălalt în Țara Românească și ginerele său Hatman al Ucrainei²⁾ Vis!!!...

Duca Vodă ca aliat al Sultanului ia parte la 1683 la asediarea orașului Viena, însă fiind învins de regele Poloniei, Duca se întoarce spre casă. În 3 Decembrie 1683 era în Bălgrad unde a fost bine primit și ospătat de Apafy³⁾, de aici pleacă în Moldova, unde-l așteaptă oastea polonă a lui Sobiesky, care-l prinse în satul Domnești lângă Putna, și-l duse ca captiv în Polonia la Liiov (Lemberg). În Lemberg după cum ne scrie într-o scrisoare nobilul Polon *Maczynski*⁴⁾ către Mihail Teleyky, Duca era respectat din cauza bătrâneții sale, putea merge în zile de sărbătoare la biserică (ruteană), era

liber, însă afară din cetate nu-i era îngăduit să iasă. Sobiesky, regele polon se înțelese cu Vodă, că pentru 18000 de galbeni îl eliberează. Spre scopul acesta Duca trimite pe nepotul său Vătaful Cârstea și pe vistiernicul său Atanasie Dimulkovitz la Constantinopol ca să aducă banii de lipsă pentru eliberare dela Doamna Anastasia, de care se despărțise în Aprilie 1683 când a plecat spre Viena, și cu care „nu s'au mai adunat — zice Nicolae Costin — nici se vor mai aduna până la a doua venire a lui Hristos”.

Vistiernicul Anastasie în August 1684 pleacă din Polonia la Constantinopol. Sobiesky îl recomandă prin o scrisoare lui Apafy — Duca Vodă prin alta — și-l roagă să-i dea voie și siguranță ca să treacă prin Ardeal spre Tarigrad⁵⁾ Aici doamna Anastasie îi dă banii de lipsă 14.000 galbeni, 2000 în ruzi de aur, 2000 în prețioase salbe-mărgăritare și altele. Din Constantinopol Anastasie vistiernicul și Vătaful-Cârstea pleacă în 3 Decembrie v. 1684 și sosesc în Brașov la 25 Ianuar n. 1685, unde Mihail Teleyky îi oprește 45 de zile, primind dela ei darurile bogate trimise de Doamna Anastasia: un vestmânt aurit cu 60 taleri, 2 țesături orientale turcești 30 taleri și 2 năfrâmi țesute în fir de aur. În 1 Martie v. îi duce la Făgăraș aici îi ține 10 zile, în care Teleyky într'una cerea dela Anastasie piei

de samur și venind tocmai atunci niște negustori din Rusia a cumpărat dela ei 40 părechi de piei de samur cu 1200 taleri și le-a dat lui Teleyky, lăsându-i să plece la Bistrița. Din Bistrița Anastasie trimite pe tovarășul său Cârstea în Polonia la Duca Vodă să vadă dacă e în viață. Cârstea se întoarce cu vestea tristă că Duca a murit (31 Martie). În 25 Mai a trimis Teleyky președintele guvernului ardelean niște oameni la Bistrița de au luat banii lui Duca Vodă 18.000 galbeni și pe Anastasie l-au adus în Bălgrad unde l-a aruncat în închisoare. Din Bălgrad (Alba-Iulia) l-a dus în Radnot apoi în Sibiu și Făgăraș. Anastasie roagă pe Ladislau Székely să intervină la Teleyky ca să-l elibereze. Teleyky pretinde pentru acesta taleri, Anastasie de frică își vinde tot ce mai avea și plătește lui Teleyky, numai să fie liber. Lui Ladislau Székely care-l împrumutase și cu 30 taleri, îi dă ca dar câteva piei de ris în valoare de 120 taleri. Toate acestea ni le spune Anastasie în ziarul său ce ni s'a păstrat în fragmente de Pavel Sándor⁶⁾. Teleyky însă, care dacă era un om talentat și diplomat, era și om lacom și fără caracter — așa-l descriu cronicarii unguri Cserei și Bethlen — voia că banii lui Duca să-i păstreze pentru el. În vreme ce Anastasie era deținut în Brașov, Teleyky negocia cu Sobiesky, că sub ce condiții ar putea elibera pe Duca Vodă⁷⁾. Sobiesky știa și-

²⁾ *Cronica lui Neculce*, ed. Kogălniceanu 1872 p. 222.

³⁾ *Erdélyi Muzem*, Cluj, 1900 p. 275.

⁴⁾ *Történelmi tár.*, Budapesta 1887 p. 747.

⁵⁾ *Monumenta Comitatal Transilvaniae*, XVIII (1895) p. 244 no. IXV; *Török Magyar Állam Ok. tár VIII* (1871) p. 476—7 no. 364.

⁶⁾ În latinește și ungurește ziarul e publicat în *Török Magy Okmánytár XX* pp. 98—101 no. IV—V.

⁷⁾ *Magyar Történelmi Tár* 1887 p. 746.

Joi, 15 Maiu n. 1913.

programul de muncă al unui viitor partid politic maghiar.

Fiind vorba și de noi Români, relevăm câteva idei din pasajul referitor la chestia de naționalități.

Executarea cinstită a programului țărănesc modern, în tinuturile locuite de nemaghiari, înseamnă totodată și rezolvirea chestiunii naționalităților, fiindcă acestea dela sine îmbie poporului: pământ, instrucție potrivită și justiție neinfluențată de sovinișm. Pentru realizarea noilor reforme, mintea omenească sănătoasă nu poate iscodi decât o singură procedură executabilă în cadrele societății și în împrejurările actuale. Să dăm cultură poporului și încă prin mijlocirea limbii materne! Căci doar acest adevăr nerăsturnabil relesă și din evanghelia Rusărilor. „Când s'a răspândit vestea, adunându-se mulțime mare de oameni se mirau auzind pe apostoli că grăiesc fiecare în altă limbă pentru înțelegerea neamurilor...”, spune Scriptura.

Și, astăzi, ca'n vechime, numai prin puterea magică a limbii strămoșești se mântuiesc popoarele din iadul suferințelor și a pierzării sigure. În locul maghiarizării cu forța să împărlășim naționalitățile de-o bună și avansată cultură intelectuală și morală, în limba proprie; acesta este începutul și sfârșitul ori căror nișnițe de rezolvire a chestiei de naționalități. Fără de aceasta prosperează numai patriotismul de speculă, corupțiile administrative și rusinosul analfabetism”.

Mai amintim numai că sublinierile de mai sus sunt ale autorului articolului, d. Dr. O. Jászai, cel mai declarat dușman al actualului sistem politic de „ingrășare a renegaților”.

„Criza partidului național român”? Sub acest titlu de-o sonoritate alarmantă ziarul *Világ* din Budapesta, organul democrației maghiare, scrie despre o serie de articole apărute, încă anul trecut pe vremea asta, în *Drapelul* dela Lugoj, și pretinde că în sânul partidului nostru național ar exista curente de amplificare a programului nostru național dela 1881, în următorul sens:

1. Libertatea de presă.
2. Casarea cauzimilor de presă.
3. Libertatea de intrunire.
4. Sufrajul universal, secret.
5. Jurisprudența gratuită.
6. Lărgirea cercului de competență al autonomiei comunale și celei comitatense.
7. Revizuirea legii de naționalități.
8. Abrogarea legii despre aplicarea servitorimei.
9. Serviciu militar de un an.

retenția lui Teleky și-l provoacă să-i trimită banii pe care familia lui Duca Vodă i-a expediat din Constantinopol prin Anastasie, pe care pe nedrept îl ține în închisoare la Brașov. Iar în altă scrisoare tot din Martie 1685 stăruie ca Teleky să trimită *toată* suma, eliberând pe oamenii săi din Bistrița⁸⁾. Teleky amână trimiterea banilor în Polonia lui Sobiesky sub diferite prețuri, cari erau lipsite de serioșitate și demnitate.

Vestea morții lui Duca Vodă ajunge însă și la Constantinopol, pe când banii pribegiau prin orașele Ardealului, împreună cu oamenii care-i aduseseră. Ungurul Pavel Gyárfás care se afla la Drineapole scrie la 15 Mai 1685 către Apafy, că Marele vezir Kara Ibrahim având știre sigură despre moartea lui Duca Vodă trimite pe aga Iusuf, că Măria Ta să-i dai în mâinile acestui servitor banii pentru răscumpărarea lui Duca Vodă⁹⁾. De fapt Kara Ibrahim și trimite în Mai 1685 pe Iusuf la Apafy, ca să-i dea înapoi banii lui Duca Vodă¹⁰⁾. Apafy sfătuit de netrebnicii săi sfetnici, răspunde lui Kara, că banii lui Duca i-a trimis prin oamenii rânduiți în Polonia¹¹⁾. Aceasta cum vom vedea era un neadevăr. Guvernul Ardealului voia cu orice preț să rămână stăpânit pe bani și de aceia calcula la minciuna lustruită, care fiind bine calculată nu l-a înșelat.

⁸⁾ *Magyar Történelmi Tár* 1887 pp. 4788, pp. 160—1, 165, 171—2.

⁹⁾ *Monomenta Comitatus Transilvaniae*, 1895 p. 339 no. 93 a.

¹⁰⁾ *Török Magyar Okmánytár* IX (1872) p. 55 no. 39.

¹¹⁾ *Török Magyar Okmánytár*, IX (1872) p. 56—7 no. 41.

10. Statificarea serviciului sanitar și îngrijirea medicală gratuită.

11. Creierea de asiluri pentru săraci.

12. Răscumpărarea fideicomisurilor de stat, eclesiastice și a altor mari proprietăți, precum și parcelarea proprietăților mai mari de o mie de jughăre.

13. Ameliorarea echitabilă a diviziunii pământului fructifer, prin judecătorii anume alese.

14. Din moșiile de stat, eclesiastice și particulare, cari vor fi parcelate, să se separe *pășuni* comunale.

15. Cadastru nou, pentru că cel prezent, nedrept și neproportional cum este, impune grele sarcini țărănimii, ceea ce apare și din împrejurarea, că deși marii proprietari dețin 35 procente din pământul cultivabil, plătesc totuși statului nu $\frac{1}{5}$ -a parte din partea sarcinilor publice.

16. *Străniile*, cari nu locuiesc în țară, să nu poată cumpăra pământ, în schimb proprietarii de pământ din Ungaria, cari stau permanent în străinătate să plătească statului sarcini îndoite.

17. Dare progresivă.

18. Casarea dărilor de consum.

19. Casarea actualului sistem vamal și ștergerea vămilor de plată.

20. Înființarea de economii model în toate comunele mai mari.

21. În fiecare comună mai mare să se înființeze reținuți de credit, tovarășii de lapte, caș etc.; iar în centrul fiecărui comitat o hală centrală de articole alimentare, care să se ocupe cu răscumpărarea produselor alimentare și cu exportarea lor.

22. Înființarea băncilor de stat, cu scop de-a se contracta cametele uzurare ale băncilor existente.

23. Ajutorarea tuturor școlilor comunale, dar limba maternă ca limbă de instrucție să fie respectată în școlile elementare.

24. Instrucția populară gratuită, după ce poverile aceste sunt aproape insuportabile poporului, considerând că în Ungaria, ca nicăiri în străinătate, țăranii sunt împovărați după darea directă de stat cu 650% dare suplimentară.

După cât ne aducem aminte, *Drapelul* în seria de articole ce a publicat referitor la oportunitatea unei amplificări a programului nostru dela 1881 n'a specificat dezideratele în felul cum le specifică autorul anonim din ziarul *Világ*, și nici n'a mers atât de departe. La timpul său, urmând îndrumării ce a primit dela conducerea partidului, ziarul nostru a arătat că în situația politică generală dată nimic nu este mai *neoportun* decât o încercare de a ne atinge de programul nostru național. Cauzele cari au dictat atitudinea de acum un an a conducerii noastre politice sunt tot atât de ponderabile și astăzi. *Drapelul* a convenit atunci cu multă loialitate pentru steagul nostru general, să renunțe la aprofundarea problemelor ce ridicase. Nu înțe-

legem acum cari pot să fie motivele celor dela *Világ*, când află de bine să scormonească o chestiune de mult adormită!

În ori ce caz reținem, însă, constatarea ziarului *Világ* că în ce privește dezideratele noastre de ordin economic și sociologic, ele sunt cel puțin tot atât de liberale ca ale grupării ungurești celei mai democratice.

Criza parlamentară în Austria. Parlamentul austriac își va ține mâne, Joi înainte de a miazi prima ședință în sesiunea de vară. Mai mult de două luni de zile parlamentul austriac a fost ținut în vacanță. Guvernul austriac a sperat în acest timp a mijloci o înțelegere între Germanii și Cehii din Bohemia pentru a face posibilă sanarea crizei financiare din această provincie. Încercările aceste ale guvernului austriac au rămas zădărnice, căci majoritatea cehă nici să audă n'a voit despre împlinirea dorinței Germanilor: egalindreptățirea limbii germane cu cea bohemă, și astfel Germanii opun în Bohemia rezistență ori cărei încercări de a ameliora starea financiară a provinciei, până când nu li se va împlini dorința. Și mai gravă a devenit însă în acest timp situația în Galiția, unde lupta dintre Rutenii și Poloni de-o parte, iar de altă parte desbinarea partidelor polone au provocat dimisionarea guvernului Bobrzynski. Guvernul austriac s'a văzut silit a disolva dieta provincială a acestei provincii și a ordona noui alegeri și a unui guvernor pe unul dintre cei mai energici bărbați poloni, pe ministrul austriac de finanțe, Dr. Koritovsky. Numirea aceasta iarăș a nemulțumit pe ministrul pentru Galiția, Dlugosz care și-a și dat demisia din motivul că a fost disconsiderat la numirea noului guvernor pentru Galiția.

Criza financiară din Bohemia și stările din Galiția își vor avea efectul și în ședințele parlamentului. Afară dle aceasta se anunță că atât din partea Slavilor cât și a Germanilor se vor face interpelații, referitor la atitudinea monarhiei față cu evenimentele politice externe. Toate aceste nu promet o activitate rodnică a parlamentului austriac și guvernul austriac va fi bun bucuros dacă va putea obține în parlament votarea unui provizoriu bugetar și prolongirea programului de muncă al parlamentului.

Coloman Mikes scrie din București, că părerea și dorința lui Șerban Vodă Cantacuzino cu privire la banii lui Duca e, ca pe servitorii cari au venit cu bani trebuie prinși pe ascuns și în oșebi pe Anastasie, care e un „mare hoț” și dacă Turcii nu urgitează, chestia cu banii va fi uitată¹²⁾; Șerban Vodă era dușman lui Duca și el n'ar fi voit cu nici un preț să se întoarcă din nou în scaunul domnesc. Francisc Gyulai cătră Apafy scrie la 1687: Banii lui Duca Vodă se cuvîn urmașilor și nu regelui Sobiesky, căruia i-au rămas destui bani dela Duca. Dar banii aceștia pot fi reclamați și de alții și fiindcă cu o parte din ei s'a plătit tributul Țării Ardealului (cătră Turci). Măria Ta poate să promită regelui polon acești bani prin solul trimis¹³⁾. *Din banii lui Duca s'a plătit tributul Ardealului la Poartă!*

Sobiesky pretinde banii de care nu-și uitase. Teleky cu obișnuita lui lingusire îi scrie la 11 Decembrie 1687: Din recunoștință nemărginită pe care Ardealul o datorește regelui (Sobiesky) și urmașilor lui, asigurăm pe Măria Voastră, că îndată ce zile mai bune vor veni, suma din chestie o plătim în 3 ani următori buni¹⁴⁾. Sobiesky îi răspunde lui Teleky: Dacă afirmă că între

¹²⁾ *Ibid.*, IX (1872) p. 67—8 no. 48; *Neculce* ed. Kogălniceanu p. 223 spune: „Nastasia trimițând bani prin țara Ungurească i-au poprit Ungurii cu îndemnarea lui Șerban-Vodă, temându-se că va ieși și-l va sminti din Domnie”.

¹³⁾ *Török Magyar Okmánytár* IX (1872) p. 250—1 no. 198.

¹⁴⁾ *Magyar Történelmtár*, XX (1875) p. 136 no. XI.

Ardeal și el ar fi legături prietenești, atunci sub nici o presiune a lipsurilor n'ar fi trebuit să cheltuiască banii lui Duca fără voia lui. Prietenia nu îngăduie așa ceva. Încercându-se în cuvântul dat de principele (Apafy), se liniștește în speranță că pretensiunea sa va fi achitată în 3 ani. Măsurile luate cu privire la plată îl încunoștințează prin trimisul său Constantin Wyszynski. Teleky referindu-se la această scrisoare a lui Sobiesky îi scrie: „Solul Măriei Voastre Wyszynski Vă va spune, câte gânduri (*sic!*) mi-a cauzat aranjarea chestiei cu banii și cât e de mare devotamentul pentru Măria Voastră”. Guvernul Ardealului, care era compus din oameni stricați și lacomi, cari vedeau fericirea numai în petreceri șgomotoase, răspunde la 23 April 1688 lui Sobiesky: Cu toate că a trecut termenul de plată pentru achitarea celor 15.000 — în loc de 18.000 — de galbeni dela Duca Vodă, spun că n'a putut să-i plătească, dar îl asigură că îndată ce va fi pace și libertate în țară îi va trimite banii”. În 18 Iulie 1688 se ține o adunare la Bălgrad care hotărăște, ca banii lui Duca Vodă să nu se trimită lui Sobiesky, fiindcă sunt unele bănuțeli sau piedeci cu privire la acești bani, care acum nu pot fi delaturate, ci banii să se pună spre siguranță sub îngrijirea credincioasă a consiliului bistritean și să rămână acolo până când se va lua altă hotărâre. Cu privire la servitorii, cari au adus banii, să se îngrijească consiliul de interne și să dispună asupra lor. Ori cine poate vedea din aceste acte ce oameni fără caracter erau în guvernul Ardealului, cari una ziceau și alta făceau.

(Sfârșitul în numărul de mâne).

A. S. R. principele Carol al României la Roma.

— Plecarea din Florența. — În drum spre Roma. — Sosirea la Roma. — Dela gară spre Quirinal. — Amănunte asupra primirei. — Presa italiana și vizita principelui Carol.

Roma, 30 Aprilie.

Sâmbătă dimineața a sosit în gara dela Florența un vagon special din Roma, compus dintr'un splendid salon, un cupeu și diverse cabine cu paturi. Cu acest vagon, pe care i l'a pus la dispoziție M. S. Regele Victor Emanuel A. S. R. prințul Carol cu suită au plecat din Florența Duminecă la orele 11 și 20 m. dimineața ca să meargă la Roma, unde îl aștepta viziunea eroică și triumfală a stăpânirii imperiale, dimpreună cu sufletul întregului popor italian gata să-l sărbătorească, să-l aclame ca pe un august simbol de comuniune spirituală între cele două națiuni surori. La plecarea din gara Florența prințul Carol a fost salutat de comandantul *Walle*, care reprezenta pe prefectul orașului, de sculptorul român *Pavelescu*, de profesorul *Romanelli* precum și de mai multe personalități ale coloniei române și de alte autorități.

In drum spre Roma.

Călătoria dela Florența până la Roma se făcu în condiții excelente. Prințul Carol, bine dispus, foarte vesel, conversă într'una cu generalul *Perticari*, admirând priveliștea zîmbitoarelor câmpii toscane. Din când în când i se auzea răsunând deschis și argitii risul său plin de mulțumire. La orele 12 și jumătate, trecând în vagonul-restaurant, luă dejunul convorbind foarte animat cu generalul; iar la stația *Cortona* se înapoiază în vagonul special. Dinaintea lacului *Trasimene*, generalul îi revocă amintirea aprigelor lupte pe cari odinioară le susținuseră acolo Romanii. Pe la stația *Arezzo* cerul se înnoară. Soarele luptă îndelung cu norii, până ce în fine, cam pe lângă stația *Orte*, isbuti să-i învingă. Trenul ajungând să se apropie de Roma, înverzita ei câmpie începu să apară constelată de o multime de stegulețe italiene, pe cari le înfipseră în pământ grupurile de școlari ce se aflau în excursiune, ca și punciții cari ieșiseră să ptreacă Dumineca la câmp.

Sosirea la Roma.

La orele 4 și 55 după amiază, sosind în gară cu toată preciziunea, trenul se opri în sunetul imnului regal român. Principele Carol descinse din vagon în dreptul salonului regal. Regele Italiei îi ieșise înainte pe peron și întinzându-i mâna pe când principele scobora treptele vagonului, îl îmbrățișă și îl sărută pe amândoi obrazii.

După ce împreună trecură în revistă compania de onoare îndreptându-se spre salon, regele îi prezintă pe președintele consiliului *Giolitti*, pe *Di San Giuliano* și pe ceilalți miniștri cari se aflau cu toții de față. Alături se găsea ministrul plenipotentiar *Diamandy* dimpreună cu toți funcționarii legățiunii române, cărora prințul le strînse mâna. Prezentările se făcură în salonul regal, unde erau adunați generali, demnitari ai statului și alte personalități oficiale, cum și consulul general al României, *Manzile*. Asista și o delegație a ligei „Italo-Romana”.

Dela gară spre Quirinal.

Când prințul Carol și regele Italiei ieșiră din gară, sub un cer dintre cele mai azurii, Roma le oferă un spectacol impunător, ce nu se mai poate sterge din minte. Peste cincizeci de mii de persoane se îngrămădiseră pe întinsa piață a gării centrale, pe piața *Termini* și pe piața *Esedra*. În mijlocul unui adevărat șuvoiu de lume ale cărei valuri se înghesuiau unele peste altele pe toată lungă și largă „Via Nazionale”, regele și principele în trăsura

regală, escortată de cuirasieri, d'abia ajunseră la Quirinal, salutați cu aplauze pe tot parcursul de marea mulțime ce plină de respect își descoperea capul. Pe piața Quirinalului, tixită de lume, o altă mare de capete aclamând cu cea mai viet însultire și cerind cu stăruință, prin repetite aplauze, ca regele și cu prințul să iasă în balcon.

O așa de călduroasă demonstrație de dragoste amintește numai pe aceea care se făcu altă dată împăratului Germaniei. Salutul pe care Roma îl aduse augustului sol al națiunii surori a fost cu adevărat mișcător în toată puterea cuvântului.

Figura prințului Carol atât de distinsă, marțială și plină de prestanță, relieful elegant pe care i-l dă uniforma Vânătorilor și cordonul ordinului „Carol”, surisul lui atât de luminos cuceriră deodată toată simpatia populației din Roma.

Regele Victor Emanuel, radios de bucuria ce-i pricinuia întâlnirea aceasta și de mulțumirea ce simtea pentru entuziasta primire ce se făcea oaspeului său, voios convorbi pe tot parcursul cu principele Carol, indicându-i ici și colea câte una din cele mai caracteristice scene ale însuflețirii de care se vedea pătrunsă populația.

Amănunte asupra primirei.

Cu prilejul sosirei principelui Carol, gara era decorată cu steaguri italiene și române; intrarea și interiorul sălei regale a gării era decorată cu plante și flori. O companie din regimentul 6 geniu, cu muzica grenadirilor, se găsea pe chei.

Principele a fost așteptat la gară de regele Italiei înconjurat de primul său aghiotant, general *Brusați* și de alte personaje ale casei militare precum și de președintele consiliului, *Giolitti* și de miniștrii *San Giuliano*, *Sacchi*, *Spingardi*, *Tedesco*, *Catolica*, *Facta*, *Finocchiaro* și *Credaro*; apoi prefectul și primarul Romei, șeful statului major, generalul *Pollio*; se găseau de asemenea de față ministrul României cu personalul legățiunii, precum și consulul și vice consulul României și alte autorități, un mare număr de generali și ofițeri.

Trenul a sosit la ora 4 și 55; muzica a cântat imnul român pe când compania de onoare prezenta armele.

Principele s'a coborât numai decât din vagon; Regele *Vittorio-Emanuele* la îmbrățișat de două ori cu o mare căldură; întâlnirea a fost foarte cordială. Apoi, principele, care purta uniforma de locotenent de vânători, a trecut cu regele revista de onoare.

Regele a prezentat apoi principelui Carol pe dñii *Giolitti*, *San Giuliano*, alți miniștri și autorități de față. Principele a prezentat regelui pe dl general *Perticari*.

Apoi regele și principele cu generalii *Brusați* și *Perticari* s'au urcat în trăsura, și precedați de o escortă de cuirasieri, s'au îndreptat spre Quirinal.

La trecerea cortegiului o multime imensă aclama și manifestația de entusiasm a continuat pe tot parcursul. Dela ferestre dnele aplaudau. Sosirea trăsuri regale pe piața Quirinalului a fost salutată de o călduroasă aclamație a unei mulțimi imense. Principele a fost obiectul unei manifestațiuni de neuitat care a continuat și după intrarea regelui și principelui la Quirinal.

Regina Elena a primit pe principele Carol

în mod foarte cordial în marele salon, înconjurată de doamnele curței. Seara a avut loc un prânz de familie.

Seara la orele 6 și jum. principele Carol însoțit de generalul *Perticari* s'a dus la vila *Margherita*, într'o trăsură a curței, însoțit de cuirasieri, spre a face o vizită reginei mame; această vizită a ținut o jumătate de oră; apoi principele s'a înapoiat la Quirinal.

Ieri, Luni, dimineața la orele 7 și jum. principele Carol a ieșit cu regele în automobil ca să viziteze cazarma *Umberto I*, a regimentului al II-lea de grenadiri, situată aproape de biserica „*Santa Croce* în *Gerusalemme*”. Aci au fost primiți de comandantul regimentului. La comanda ofițerilor, rîndurile înșirate în imensa curte a cazărmei prezentă armele. Suveranul Italiei și prințul Carol, oprindu-se în fundul curții, trec în revistă regimentul, care apoi defilează dinaintea principelui și a regelui. După ce fu ascultat raportul ofițerilor, se vizită muzeul regimentului unde se păstrează suveniruri din bătălii și trofee de arme.

De aci merseră la cazarma specialiștilor din geniu, ce se află în „*Prati di Castello*”, unde — după trecerea în revistă și după defilare — fu vizitat muzeul. Apoi prințul s'a dus la „*Pantheon*”. Aci îl aștepta în „atrium” capelanul regal *Monsignor Beccaria*. Într'acel moment, două mari coroane superbe de trandafiri albi fură aduse de câte doi valeți și depuse pe mormintele ce adăpostesc rămășițele lui *Victor Emanuel II* și ale lui *Umberto I*. Prințul apropiindu-se cu pietos respect de fiecare din cele două morminte dădu dinaintea fiecăruia în parte cuvenitul salut ostășesc. După aceea salută pe veteranii din care era alcătuită gardia lor și apoi își înscrie numele în registru.

Ieșind din „*Pantheon*”, făcu în trăsura o plimbare dealungul Romei antice, ca să vadă în treacănt cele mai însemnate monumente.

Ajungând la „*Foro Traiano*”, prințul se coborî în incinta de jos a forului, ocolind de jur împrejur columna ridicată de Împăratul *Traian* și examinând cu atenție tipurile luptătorilor *Daci* din basoreliefurile ce o îmbracă de sus până jos.

Presa italiană și vizita prințului Carol.

Toată presa italiană, fără deosebire de culoare politică, publică elogioase articole la adresa României și măgulitoare aprecieri pentru principele Carol care prin grația tinereții și afabilității sale, știe să cucerească simpatia.

Firește că nimic nu poate fi mai plăcut și mai măgulitor pentru România decât noutatea acestei cordiale și entuziaste primiri, pe care bravul și gloriosul popor al Romei a făcut-o unui principe român, în care Românii și-au pus mari speranțe.

Această excelentă primire: dragostea ce ne unește pe noi Românii de Italia e firească prin comunitatea de origină, prin legăturile sufletești ce ne apropie și cari n'au putut și nu pot fi zdruncinate, oricare ar fi natura evenimentelor.

Departa de frații noștri, despărțiți de mase slave și finice de masa latină, cu toate acestea noi am știut să înfruntăm toate pericolele și să menținem cu demnitate între Carpați, Dunăre și Marea-Neagră, geniul latinității.

Cor.

Wällischhof

sanatoriu și stabiliment de hidrotherapie. Dietetica și sistem Dr. LAHMANN. — Tratament individualizat. — Prospekte prin direcțiune și medicul șef.

Dr. Marius Sturza.

Situația generală e foarte încurcată.

Declarațiile ministrului României la Paris. — Un interview cu primul-ministru al Greciei. — Un memorandum al conferinței din Petersburg către România și Bulgaria. — României nu i-s'au impus restricții. — Situația anarhică din Albania. — Un important consiliu comun de miniștri în Viena. — Ministrul Hazai și secretarul ministerului de externe german la monarhul. — Malisorii au intrat în Scutari. — Expediția în Albania e iminentă? — Apropiere franco-germană.

Arad, 14 Mai n.

Telegraful ne-a adus iarăși știri neliniștitoare. La Viena au avut loc azi importante consfătuiri la ministerul de externe, despre rezultatul cărora însă până în acest moment n'a transpirat nici o știre. Tot astăzi a petrecut în Viena și Jagow, secretarul ministerului de externe german, care a avut convorbiri cu cont. Berchtold, apoi a fost primit în audiență specială la M. Sa monarhul.

De altă parte se anunță că Malisorii au intrat în oraș și că în acest moment între aceștia și trupele muntenege se dau lupte sângeroase. În astfel de împrejurări predarea orașului nu se va întâmpla atât de neted, cum se credea.

Presa italiană făcându-se ecoul opiniei publice cere cu insistență executarea expediției militare în Albania.

Din Salonic sosesc știri că între armata greacă și cea bulgară au loc zilnic ciocniri. Aceasta ar dovedi că cele două armate au ajuns să se urască până într'atâta încât gloanțele pornesc din puști fără nici un alt motiv.

Pe de altă parte se spune că guvernul din Belgrad a răspuns categoric celui din Sofia că nu ține seamă de stipulațiunile tratatului de alianță și va stăpâni înainte localitățile din Macedonia pe cari le pretinde Bulgaria. Răspunsul acesta a alarmat cercurile din Sofia, fiindcă împrejurările în cari s'a produs ar dovedi că Serbia are asigurarea că țarul Rusiei — ales arbitru prin tratatul de alianță sârbo-bulgar — îi va da dreptate.

Evident, versiunea poate să fie întemeiată, deoarece în timpul din urmă pe când Serbia și Muntenegru au ascultat orbește de Rusia, în Bulgaria s'au făcut demonstrații de nesupunere și însuș guvernul — care trece drept rusofil — a avut o atitudine prea amicală față de monarhia austro-ungară. Cei din Petersburg au înțeles că atitudinea Bulgariei față de Serbia dovedește că Bulgaria ține să servească Austro-Ungaria.

Situația generală este foarte încurcată și războiul din Balcani poate să aducă mari schimbări în constelațiile politice.

Știrea că se va întâlni împăratul Germaniei cu țarul Rusiei și regele Angliei, nu este lipsită de importanță.

Apoi chiar la al 8-lea congres pacifist, președintele lui L. Bourgeois a recunoscut nevoia înarmărilor.

Această declarație indică mai bine ca ori care alta ce se pregătește pentru un viitor apropiat și care este starea spiritelor în Europa.

Declarațiile ministrului României la Paris.

Viena. — Ziarul „Die Zeit” publică un interview al corespondentului său parisian cu mini-

strul plenipotențiar român d. Lahovary, care spune, între altele, următoarele:

România trebuie să se mulțamească cu rezultatul tratatului din Petersburg, deoarece Rusia are acum cuvânt hotărâtor în Balcani și poporul român trebuie să menție relațiuni bune cu slavii balcanici.

Interesul nostru este apropierea de Balcani, câștigând astfel foloase economice și poate chiar o uniune vamală și căi economice la marea Egee și Adriatică. În acest mod, obținem și legături cu guvernul rus cu care va trebui să păstrăm de acum înainte relațiuni bune.

România nu trebuie să se lege prin tratate cari ar putea-o duce la conflicte.

Relațiile ei amicale cu tripla alianță vor fi completate prin relații amicale cu Rusia.

Un interview cu primul-ministru al Greciei.

București. — Interviewat de d. C. Mille, directorul „Adevărului”, Venizelos primul ministru al Greciei a regretat neînțelegerile din trecut între Grecia și România și a declarat că menține în totul declarația făcută la Londra dlui Take Ionescu că va acorda autonomia culturală, adică independența școlii și bisericii, Aromânilor din părțile macedonene cucerite de Greci. Vorbind de șederea d-sale la Londra, Venizelos a adus deosebite laude dlui Take Ionescu și dlui Mișu, reprezentantul României și că speră să viziteze în curând România.

Un memorandum al conferinței din Petersburg către România și Bulgaria.

Petersburg. — Conferința ambasadurilor va trimite României și Bulgariei un memorandum cuprinzând hotărârile conferinței. Ambasadorii au stabilit numai punctele principale. Amănunțele vor fi lăsate în sarcina unei comisii mixte, care va avea în special rolul de a proceda la rectificarea de graniță.

Un interesant amănunt asupra protocolului dela Petersburg.

București. — Corespondentul din Petersburg al ziarului „Adevărul” comunică ziarului său un amănunt foarte interesant asupra protocolului semnat de ambasadori.

Ambasadorii triplei înțelegeri, de acord cu ambasadorul Austro-Ungariei, au cerut să se menționeze în mod elogios atitudinea guvernului din Sofia, care a cedat Siliștra României.

Protocolul cuprinde această mențiune în termeni elogioși pentru Bulgaria.

României nu i-s'au impus nici o restricție.

București. — În cercurile politice se spune că — în telegrama pe care au publicat-o ziarele asupra protocolului dela Petersburg, s'ar fi strecurat o greșală de transmitere: dărîmarea fortificațiilor nu se impune decât Bulgariei și că României nu i s'au impus nici o restricție în privința fortificațiilor, pe cari ar voi să le ridice.

Evreii se mișcă.

Bruxelles. — Comitetul central al „Federației internaționale a liberei cugetări” a redactat un manifest menit a fi răspândit în toată Europa în favoarea Evreilor din România. Manifestul e semnat de membrii comitetului internațional H. Denis, rectorul universității din Bruxelles, Furnemont, deputat socialist și Georges Lorand, deputat liberal.

Prin manifest se cere puterilor să intervie impunând aplicarea articolului 44 al tratatului din Berlin în ce privește acordarea de drepturi Evreilor.

Situația în Scutari și Valona.

Praga. — Ziarul „Bohemia” află din Scutari că orașul a fost grav atins prin bombardare. Astfel catedrala e numai o dărîmătură. Populația albaneză se află în așa mizerie încât se dedă la cerșit. Soldații sârbi făcuți prizonieri în Brditza, fac o impresie dezastruoasă, fiind slăbiți până la oase. Mulți din ei sunt răniți. Misiunile sanitare străine sunt foarte lăudate pentru zelul ce-l depun. Conducătoarea „Crucei Roșii” austriace baroneasa Helfert, a făcut mi-

nuni de devotament. Regele Nichita i-a oferit o decorație, care însă a fost refuzată de baroneasă.

Triest. — Corespondentul din Viena al ziarului „Il Piccolo”, anunță că acolo domnește mare groază de armata lui Essad pașa care campează numai la 6 chlm. depărtare de oraș. Sunt temeri că dacă armata flămândă și goală va năvăli în oraș va pustii totul și de aceea se doarește o intervenție cât mai grabnică a Europei. Populația era desiluzionată din cauza părăsirii ideii unei acțiuni militare austro-italiene.

Malisorii au intrat în Scutari.

Lipsca. — Știrile sosite din Sutomore spun că Malisorii au intrat în Scutari. E foarte probabil că predarea orașului va avea să întâmpine mari greutăți.

Triest. — Actualmente în Scutari se dau lupte sângeroase. Intre Muntenegreni e o anarhie nemaipomenită. În astfel de împrejurări primirea orașului de către detașamentul internațional al marinarilor e problematică.

Consiliu comun de miniștri la Viena.

Viena. — Ieri au sosit aici primul ministru Lad. Lukács, ministrul Hazai iar azi dimineață a sosit aici și ministrul de finanțe Teleszky. Azi dimineață miniștrii ungari au ținut o consfătuire apoi la orele 9 ministrul Hazai a plecat la Schönbrunn unde s'a prezentat în audiență la M. Sa monarhul. După această audiență ministrul a avut o convorbire cu ministrul de războiu Krobatin, apoi a plecat la palatul ministerului de externe, unde la orele 11 a. m. a avut loc un consiliu comun de miniștri sub președinția ministrului de externe cont. Berchtold. La orele 2 d. a. consiliul nu a luat încă sfârșit. Afară de actuale chestii de politică externă consiliul a desbătut și chestia concedierii rezerviștilor. Comandamentul militar în comun acord cu ministrul de externe sunt de părerea că contingentul urcat de pace trebuie menținut la granițele monarhiei până la definitivă rezolvire a tuturor chestiilor balcanice pendente. E probabil însă, că în curând se vor face concedieri parțiale și anume, în primul rând vor fi concediați susținătorii și capii de familie. Contingentul actual de pace va fi însă menținut și mai departe la granițele monarhiei.

Secretarul ministerului de externe german la Viena.

Viena. — Azi dimineață a sosit aici Jagow, secretarul ministerului de externe german. După sosire imediat a făcut o vizită contelui Berchtold. La orele 2 d. a. Jagow s'a prezentat în audiență specială la M. Sa monarhul. După amiază va avea loc în Schönbrunn un prânz în onoarea lui Jagow, la care va fi invitat și primul-ministru ungar Lukács. Primul ministru ungar probabil nu se va prezenta la prânz, deoarece miniștrii ungari cu trenul de după amiază se vor întoarce la Budapesta.

Panică în Scutari.

Scutari. — Sunt temeri că predarea orașului nu va decurge neted. Brigadierul Becia, comandantul Scutarilor, n'a avut încă cutezanța să comunice celor 7000 soldați muntenegreni predarea orașului, temându-se în acest caz de o eventuală răscoală a trupelor. Agenții și comitații sârbi colindă orașul instigând soldații contra regelui Nichita. Disciplina, câtă mai era, a trupelor muntenegrene s'a slăbit cu totul. Zilnic au loc grave încăerări între ofițeri și soldați, iar seara soldații turmentați de alcool umplu străzile și cafenelele. Mitropolitul Eereggi și-a exprimat îngrijorarea pentru întârzierea venirii trupelor internaționale, deoarece trupele muntenegrene nu vor evacua Scutari de bună voie, ci — mai întâi vor măcelări populația. De altă parte sunt temeri că Malisorii cari campează în apropierea orașului vor intra în oraș pentru ca să-i alunge pe Muntenegreni. În cazul acesta vor avea loc mari ciocniri sângeroase. Ieri seară soldații muntenegreni au fost oprți să părăsească cazarmile deoarece, după cum se spune, o parte din soldați s'au răscolat. Populația e cuprinsă de mare panică.

Italia inzistă pentru expediția în Albania?

Viena. — Din Valona sosesc știri foarte neliniștitoare. În timpul din urmă mai ales presa italiană în unanimitate cere executarea expediției militare în Albania. Se afirmă că vizita lui Jagow la Viena este în legătură cu anarhia din Albania.

E fapt, că este prematur încă a se vorbi despre o rezolvire a chestiei albaneze.

Al 8-lea congres al păcii la Paris.

Paris. — Leon Bourgeois, inaugurând al 8-lea congres național al păcii, a afirmat voința de a vota serviciul militar de trei ani și părerea că dezarmarea nu e cu puțință decât fiecare va fi asigurat de dreptul său. Trebuie să fim pașnici, dar și tari.

Bourgeois a adus omagii conferinței din Londra care s'a asemănat câte odată cu un tribunal de arbitraj internațional și a încheiat exprimându-și bucuria de a constata că solidaritatea intereselor europene a triumfat și că pacea va triumfa.

Conferința dela Berna.

Berna. — Prima conferință de înțelegere interparlamentară franco-germană s'a deschis aici. Conferința a adoptat o hotărâre respingând în mod energic săcăelile șovinismului, declamând din punctul de vedere al bunului simț și al patriotismului adevărat.

Conferința s'a angajat să lucreze spre a face ca neînțelegerile și conflictele să fie înlăturate între Francezi și Germani, marea majoritate a acestor două popoare dorind pace.

Conferința cere ca conflictele ce se pot ivi între Germania și Franța, și care nu se vor putea aranja de către diplomații să fie supuse tribunalului arbitral din Haga. Conferința e convinsă că o apropiere între Germania și Franța ar ușura o înțelegere între celelalte puteri și ar crea o bază pentru o pace statornică.

Conferința a hotărât ca președinția să se constituie ca un comitet permanent care va avea să convoace alte conferințe după împrejurări. Apoi conferința a fost declarată închisă; erau de față 213 congresiști, dintre cari 33 deputați ai Reichstagului german, 164 deputați și 21 senatori francezi.

Știri din România.

Pelerinaj la mormintele scriitorilor Gr. Alexandrescu și M. Eminescu. Din inițiativa cunoscutei scriitoare dna Smara, Comitetul Cercului Esperantist-executiv „Smara” al dnelor și d-soarelor din România și Cercul esperantist „Dr. G. Robin” intrunindu-se Duminecă la orele 3 p. m. la sediu, au hotărât să meargă în pios pelerinaj, și să depună câte o coroană pe mormintele marilor scriitori români Gr. Alexandrescu cu prilejul centenarului, M. Eminescu și Dr. G. Robin promotorul mișcării esperantiste în țară.

Pelerinajul s'a fixat pentru ziua de Duminecă 5 Mai v. ora 9 a. m. având ca loc de întâlnire Grădina Bisericii Sfinți Gheorghe.

Comitetele cercurilor, fac un călduros apel la toți admiratorii, scriitorii, precum și la toate societățile să binevoiască, a lua parte în număr cât mai mare, sau reprezentanți prin delegați. Comitetele cercurilor roagă pe toți cei ce doresc a lua parte să considere aceasta ca invitațiune.

La sfârșit adunarea a hotărât ca Duminecă 12 Mai v. să organizeze o excursiune publică la Comana.

Orice informațiuni se pot lua dela sediul Cercurilor, sos. Col. Mihail-Ghica Nr. 6 în fiecare zi dela 8—9 seara.

Omagiu Italiei. Din inițiativa unui important număr de personalități din București, fără deosebire de culoare politică, Marți, la orele 1 p. m. a avut loc o întrunire publică în sala Dacia spre a se aduce în modul acesta mulțămiri Italiei și guvernului ei, care au primit cu atât căldură pe principele Carol al României.

Principii Nicolae și Elisabeta nași la o nunie. Duminecă a fost oficiată în capela din

curtea palatului Cotroceni, cununia religioasă a d-soarei Maria Elefterescu cu d. G. Diaconescu, magistrat din P. Neamț. Nași au fost principesa Elisaveta și principele Nicolae.

La ceremonie au mai asistat micile principese Mărioara și Ileana, precum și dñii: I. Kallinderu, general Robescu, Elie Radu, d-na Găvănescu și un numeros public compus din rude și cunoscuți de ai mirilor.

Cu trenul de Vărciorova tinerii căsătorii au plecat în străinătate.

Sesiunea de primăvară a comisiei europene a Dunării. Deschiderea sesiunii de primăvară a comisiei europene a Dunării a avut loc, Sâmbătă, 26 Aprilie v. sub președinția dlui Petru de Kamyschew, delegatul Rusiei. A doua zi, Duminecă, sesiunea s'a dus la Sulina, în obișnuita călătorie de recepțiune. Cu această ocazie, guvernul rus a trimis la Galați, pentru toată durata sesiunii, contratorpilor „Căpitan Saken”, sub comanda căpitanului de fregată Pugalief, aghiotant al țarului.

Judecățile spicuitorilor unguri...

Arad, 14 Mai.

Ziarul unguresc „Pesti Hirlap” consacră perioade coloanele sale „chestiunilor valahe”. Tinta acestui sacrificiu e ca cetitorii unguri să știe cât e de întunecat poporul valah. (E de însemnat că în rubrica aceasta se întrebunțază numai cuvântul valah, niciodată român). Că e un mare păcat pe lume că există valahii ăștia veșnic tulburători ai ordinii și idealurilor de stat maghiar, veșnic pe picior de război contra culturii ungurești pe cari prostii de ei nu sunt în stare să o înțeleagă și s'o primească — deși orbește prin strălucirile sale fără seamăn în culturile europene. Valahii ăștia răsping cu atâta îndărătnicie darurile — de biserici de Hajdudorogh și școli ungurești — ale statului ungar întinse prin mâna oblașurilor ca d'al de... Apponyi. („Pesti Hirlap” e opoziționist!), Zichy etc.

Dar iată câteva specimene de judecată ale lui „Pesti Hirlap” aduse în numărul său de azi:

Zice că:

Românul din Arad se ferește ca necuratul de tămâie să amintească de vre-o „cultură maghiară” în Moldova României. „Pesti Hirlap” n'a încins vorbă niciodată despre cetățenii maghiari ai României, cari în temeiul dreptului internațional trebuie îngrijiiți și apărați în interesele lor (pe când „Românul” tot de asta s'a agățat vorbind despre cetățenii români din statul ungar!). — Întrebăm: În temeiul dreptului internațional face aceasta statul ungar, a făcut-o? Și atunci, dacă n'a făcut-o, cum stăm cu umanitatea lui „Pesti Hirlap”?

Altă judecată.

Valahii din Ardeal cari trec în Bucovina ca Livius Silvestru, au același nărav și acolo ca și cei de aici: predică același irendentism politic contra Austriei cum au învățat dela Iorga, — pe care Austria a știut să-l expulzeze momentan e l-a simțit că operează cu irendentism; aceeași rețetă ar putea-o face și cu ceilalți tulburători din Bucovina.

Intr'altă parte a rubricii cu „chestiuni valahe”:

Guvernul s'a învoit să pacteze cu reprezentanții popimei valahe cari cereau ajutor de stat pentru învățatori dar nu voiau să primească condițiunea (să se învețe cu succes limba maghiară!) sub cuvânt că împiedecă dezvoltarea culturii „române” (câte ironii nu descereă spicuitorul ungar atârând de cuvântul român ghilemelele). Mitropolitul Mețianu e aseculat curtenitor de guvernanti, fără însă să știe că intervenind cu astfel de cereri uită să amintească:

că învățătorii înaintează autorităților lor rapoarte numai în limba valahă, dela 1910; că ei vorbesc cu inspectorii numai valahicește; că ei sunt presionați să nu-și bată capul cu învățarea limbei ungurești în școale; că întrebunțază manuale românești;

preoții valahi în școalele de stat învață cu băieții valahi studiul religiei valahicește;

că în multe sute de sate maghiarimea rămâne analfabetă și se valahizează...

Spicuitorul lui „Pesti Hirlap” are fața crispată de convulsunile de seriozitate și gravitate scriind rândurile ăștea din urmă și — noroc că a știut să se oprească

aci cu elegia, căci altcum și-ar fi dat sufletul probodind ungurimea...

Culmea ironiei!

Intr'altă parte:

Autoritățile bisericești valahe ortodoxe una spun de ochii guvernantilor și alta fac pentru credincioși. În „Telegraful român” Ioan Mețianu anunță oficios că n'ar fi dat un astfel de circular prin care oprește să treacă la biserică sa pe amenințatorii valahi greco-catolici, deși se lășe vestea mai înainte că circularul a fost. Creșdă cine o vrea mitropolitului. Concluzia spicuitorului: autoritățile bisericești ortodoxe lucră așa, cu doi bani în trei pungi, subminează statul cu perversi, — să știți, ungurule, aceasta!

Incheerea rubricii:

Nu de mult episcopii valahi au fost în audiență la prim-ministrul Lukács ca să arate doleanțele școalelor valahe de pe urma acelei dispoziții conform căreia studiul religiei să fie tratat în limba ungurească. Și Lukács, complezant, a promis că va sana răul. — în loc să fi respins fără jenă orice intervenire. Pentru că lucrul stă așa: deși legal e ca în orice școală cu limbă de propunere ungurească și religioasă trebuie să se dea în această limbă, popii valahi fac și pe acei elevi de confesia gr.-or. și gr.-cat. cari nu știu o boabă valahicește să învețe această limbă! — Avem străinici popi valahi, după mărturia acestor spicuitori! adevărați făcători de minuni!

Cetitorii vor fi pătruns senzului rubricii lui „Pesti Hirlap”. Prin ea e jignit adânc sufletul românesc, e stăleț, mutilat și decolorat în cel mai neobrazat și imbecil mod. Tot cei mai urit din sdroaba de epetete cari pot veni într-o minte care s'a ocupat cu o astfel de specialitate, e încăreț în spatele valahului.

Așa ne cinstește și ne tratează vecinii noștri unguri! Așa înțeleg ei virtutea patriotismului. Așa țin ei la drepturile sfinte de viață ale neamurilor, la simțul de respect reciproc!

Pentru noi, oare, numai resemnarea ne va fi mai rămas?!

Până când?...

ZIARE ȘI REVISTE.

Redacția revistei „Cultura Creștină” din Blaj, semnează în numărul din urmă al revistei următorul articol de un puțin apreciazabil optimism:

„Jarăș limba liturgică a Hajdudoroghului”.

În coloanele acestei reviste s'a accentuat deja în mai multe rânduri și cu toată puterea, că după înfăptuirea episcopiei de Hajdudorogh unul dintre cele mai legale și în aceeași vreme din cele mai puternice mijloace de apărare este chestia limbei liturgice a noiei dieceze. Bulla „Christifideles graeci” spune limpede că, peste trei ani dela înființare, limba greacă veche, putându-se întrebunța limba vernaculă, vorbită de popor, numai în funcțiunile extraliturgeice. Același lucru se accentuiază într'un mod deosebit de energic și în circulara din 28 Octomvrie 1912 dată de Nunțiatu din Viena către toate Ordinariatele din Ungaria, precum și în decretule de executare ale bullei, date de aceeași Nunțiatu în 17 Noemvrie al aceluiaș an. Atitudinea atât de respicată a Romei în această afacere, ne convinge tot mai mult, că ea nu și-a dat învoirea la înființarea noiei dieceze: cu gândul să ajute ni-zuințele de maghiarizare ale politicianilor maghiari.

Lucrul acesta se confirmă și prin răspunsul pe care l'a dat, din incredințarea Congr. de Propaganda Fide, Nunțul din Viena I. P. S. S. Mitropolitului nostru, în 20 Februarie al acestui an. Prin acest răspuns, pe care-l dăm mai jos atât în original, cât și în traducere românească, se întărește și mai mult punctul nostru de vedere, pentru că în el se precizează, în favorul nostru, noțiunile rugăciunilor liturgice și neliturgice din biserică orientală.

Iată-l:

Nunțiatu Apostolica No. 832, Vienna, die 20 Februarii 1913.

Excelentissimo Domino Dno V. Mihalyi de Apsia Archiepiscopo Fogarasensi

Excellentissime Domine,

Dubium a Dominatione Tua Illma ac Revma, in litteris suis aestimatissimis d. d. 26 Novembris 1912, circa

usum linguae liturgice in sacris functionibus, expositum, Sacrae Congregationi de Propaganda Fide, uti par erat, dirimendum, suo tempore propositum.

Porro, Sacra eadem Congregatio, hanc mihi responsionem circa praefatum dubium dedit, cum Amplitudine Tua communicandum, scilicet: retinendum esse, iudicio etiam peritorum in graeco ritu, preces quomodocumque in omnibus graecis libris a S. C. Propagandae Fide editis, omnes esse liturgicas, ut etiam in propositis duobus a Revmo Archiepiscopo innuebatur.

Rationem autem dubitandi Dominationi Tuae forsitan praebuerant verba epistolae meae circularis d. d. 28 Octobris 1912, in quibus sermo erat de precibus liturgicis et non liturgicis. Sed animadvertendum est, epistolam illam ad omnes Hungariae Revmos Episcopos etiam latini ritus datam fuisse, quo in ritu, uti Dominatio Tua bene novit, recte sermo fieri potest de precibus liturgicis et non liturgicis.

Ceterum sensus aestimationis et reverentiae meae erga Dominationem Tuam libenter profiteor, et permoneo

Dominationi Tuae Illmae ac Revmae
addictissimus in Chr.
† Raphael Archiep. Laodiceus.
Nuntius apliceus.

Nuntiatura apostolica Nr. 832.
Viena in 20 Februarii 1913.

Excelentissime Domine

Dubiul despre uzul limbii liturgice în funcțiunile sacre, carele Domnia Ta Illustrisimă și Reverendisimă l-a adus în prea prețuita sa serioare din 26 Noembrie 1913, l-a reproduș în timpul său, după cum s'a convenit, spre hotărâre Sacrei Congregațiunii de Propaganda Fide.

Aceeași Congregațiune mi-a dat apoi referitor la amintitul dubiu acest răspuns, ca să-l împărtășesc Amplitudinii Tale, anume: că este a se ținea și după judecata pricepuților în ale ritului grecesc, că rugăciunile cuprinse în orice chip în cărțile grecești editate de S. C. de Propaganda Fide, toate sunt liturgice, precum și Reverendisimul Archiepiscop încă a spus-o în dubiul propus.

Motivul de îndoială poate că l-au dat Domniei Tale cuvintele epistolei mele circulare dto 28 Octobrie 1912, în care era vorba despre rugăciuni liturgice și neliturgice. Dar e de observat, că epistola aceea a fost îndreptată către toți Reverendisimii Episcopi ai Ungariei și așadară și către cei de rit latin, în care rit, pe cum bine știe Domnia Ta, pe dreptul poate fi vorbă despre rugăciuni liturgice și neliturgice.

De altmintearea exprim eu plăcere simțămintele mele de stimă și reverință față de Domnia Ta și rămân al Domniei Tale Ilme și Rvme
Cel mai supus în Hr.

† Raphael Archiep. Laodiceus.
Nuntiu Apostolic.

Prin această scrisoare se dovedește deci încă odată, că în contra tendințelor de maghiarizare ale aceloră, cari ar nesocoti cuvântul Romei, ne putem apăra în mod eficace, sprijinindu-ne pe aceste hotărâri. Și aceasta cu atât mai vărtos, cu cât și în motivarea proiectului ministrului Iankovich, prin care se va înartacula noua episcopie în legile țării — încă se spune că limba liturgică a ei și dreptul civil ne îndreptățește deci să luptăm cu ultima energie împotriva maghiarizării prin episcopia de Hajdudorogh.

Redacția.

INFORMAȚIUNI

Arad, 14 Mai n. 1913

La fondul ziaristilor. D. Teodor Simoc preot rom. ort. în Avramul superior (Bihor), cu ocaziunea ridicării alor două cruci de piatră pe mormântul mamei și soției dsale a trimis fondului ziaristilor 10 cor. (și alte 10 cor. fondului „Tichindeal”).

— Dșoara Marioara S. Bozgan și d. Alexandru Tamșă cu prilejul logodnei lor au dăruit fondului ziaristilor 10 cor., ca răscumpărare de anunțuri.

Prințul Ferdinand al României la Borszék. Din Brașov se anunță că moștenitorul României, prințul Ferdinand, împreună cu familia va merge la sfârșitul lunii Iulie la Borszék, unde va rămânea timp de patru săptămâni. Un reprezentant al curței a fost acum câteva zile la Borszék pentru a găsi o locuință corespunzătoare familiei prințiare române.

Promotie. D. Silviu Ciuciu a fost promovat doctor în științele juridice la universitatea bu-dapestană. — Felicitări.

Logodnă. Dșoara Veturia Perii din Barsa și d. Teodor Maior electro-tehnic din Lugoj — logodniți. Felicitări.

Literași ucigași. Un scriitor de talent, secretar de redacție al revistei „Les heures litteraires” din Paris și autor al mai multor volume drăguțe, și-a împușcat soția, cu care era în divorț. Soții despărțiți aveau o copilă, pe care tribunalul o încredințase tatălui. Mama ei, o femeie tânără, frumoasă, elegantă și... perversă, avea dreptul s'o vadă de două ori pe săptămână. Prin atitudinea ei sfidătoare, ea a reușit să-l exaspereze pe fostul ei sot. Acum câteva zile, o scenă scurtă și tragică a avut loc între ei. Peyre de Betonzet, a scos revolverul și-a ucis-o. El susține că ceea ce l'a scos din fire a fost risul exasperat cu care tânăra femeie l-ar fi spus la un moment dat: „Și mă mir de ce-mi dispuți fetița cu atâta înverșunare, când ea nici nu este măcar al dtale!” Cuvinte îngrozitoare, într'adevăr, pentru un tată care-și adora copilă și pentru un soț nefericit.

Care din dv. a cetit incomparabila năvelă a lui Mau-passant: „Monsieur Parent”? Intr'însa e tocmai vorba de sfășierile sufletesti; de chinurile nesiguranței unui părinte și soț, în aceeași situație ca eroul nostru și căruia soția îi spusese relativ la fiul său cuvintele pe cari dna de Betonzet le-a spus bărbatului ei. Și fiindcă toată lumea e în stare să judece durerea lui Peyre de Betonzet, foarte puțin sunt aceia cari nu-i dau dreptate. Cu toate acestea el a comis o omucidere, ceea ce în fond e grozav.

El ca scriitor, mai ales ca artist, a cărui menire este de a fi indulgent față de infirmitățile omenești, el ca spirit rafinat care-și dă seamă că a nimici o existență e monstruos, nu trebuie să meargă așa de departe! Faptul că e un om superior, constituie pentru el o acuzare mai mult, iar nici decum o scuză.

Mai deunăzi dna Bloch, o romancieră, și-a ucis rivala, apoi dra Créspey o poetă l'a împușcat pe amantul ei, un abate, și astăzi, un scriitor de talent Peyre de Betonzet își distruge soția. Din partea ori căruia om de rind, fapta lui ar găsi în ochii noștri circumstanțe atenuante. Dar un artist comite o monstruoșitate când face gestul de a ucide. El, care e în stare mai mult decât ori și cine să admire viața și creațiunea, n'are nici o scuză când stinge luminile unor ochi frumoși, când face o gură să amutească și o inimă să nu mai bată, chiar când inima aceasta ar fi perversă. Ori, dacă nu, să renunțe la titlul de artist și să se mulțumească a avea nervii unui om obișnuit. (C. R. B.)

Ocolul lunei făcut de un român. Din Chișineu vine știrea că a sosit acolo cunoscutul voiajor român Ionescu, student la universitatea din Paris, care a pariat pe 400,000 lei că va face ocolul lunei pe jos. Mijloacele de trai el și-le câștigă prin vinderea fotografiilor sale.

Sezătoare în Vașcău. Corul bis. român gr. or. din Vașcău aranjează Duminecă, 18 Maiu c. o sezătoare urmată de dans.

Programul sezătoarei:

1. Latina gintă, de Alexandri, declamată de dșoara Victoria Pădurean și cântată de corul din loc. 2. a) Christos a inviat, comp. de Dr. A. C. cântată de corul bis. din loc. b) Rea la plată, de G. Coșbuc, decl. de dșoara Anuta Todan. 3. a) Șaua țiganului, de Speranță, decl. de dl George Todan. b) Toți sfinții, de G. Coșbuc, decl. de dșoara Ninunța Sabău. b) Basm, de G. Coșbuc, decl. de dșoara Ileana Morar. 5. Doine românești, cântate de dna Veturia Ciordas m. Ardelean. 6. Pușorul, cântat de corul bis. din loc. 7. a) Regina ostrogotilor, de G. Coșbuc decl. de dșoara Dolina Pelle. b) Fatma, de G. Coșbuc decl. de dșoara Amalia Baruța. 8. Chiva și Radu de P. Duliu, pred. de dșoara Anuta Baruța și I. Rabaschi. 9. Sfânt-sfânt-sfânt, de G. Dima, cântat de corul bisericesc din loc.

În pauză Hora, Călușerul și Bătuta în costume naționale.

La sezătoare sunt rugați să-și dea sprijinul moral și material toți intelectualii din Vașcău și jur. cari înțeleg importanța mișcărilor românești în ținutul acesta bihorean.

Venitul este destinat pentru procurarea obiectelor bisericești și în favorul fondului corului bisericesc. Suprasolvirile să se trimită pe adresa dlui Dr. A. Ciurdariu, adv. Vașcău (Vasköh. com. Bihor).

Sezătoarea se dă în sala Herschan. Începutul la orele 8 seara.

Examen de evalidațiune învățătoarească la Institutul pedagogic din Caransebeș. Cetim în „Foaia Diecezană”: Prin aceasta se provoacă toți cei ce doresc a se prezenta la examenul de evalidațiune învățătoarească dela finea anului școlar curent, ca să subștearnă rugările Consistorului diecezan — cel mult până la 8 (21) Maiu a. c. timbrate în regulă și provăzute cu următoarele documente în original:

a) Extras din matricula botezaților; b) Testimoniul despre studiile pregătitoare; c) Absolutoriu sau testimoniile despre terminarea cursurilor pedagogice; d) Even-tual și alte documente de serviciu.

Candidații pregătiți pe cale privată mai au să documenteze: a) Că după absolvirea cursurilor pedagogice au servit cu succes cel puțin un an ca învățători; și b) Ca moralicește și trupește sunt neexceptionabili și apti pentru chemarea învățătoarească.

Candidații cu 8 clase din școalele medii și clericii absolvenți au să documenteze, că: a) au funcționat cu succes cel puțin un an ca învățători, respective au instruit de sine în vre-o școală publică; b) Ca moralicește și trupește sunt neexceptionabili și apti pentru cariera învățătoarească.

Pentru cazul, că candidatul ar fi intrerupt cursurile, ori dacă dela datul ultimului testimoniu școlar până la prezentarea la examenul de evalidațiune ar fi trecut mai mult de două luni, candidatul, prin documente dela organele competente are să dovedească, ocupațiunile sale în acel interval de timp, precum și conduita morală.

Cererile intrate după termin nu se iau în considerare. Taxa diplomei este 20 cor. și se solvește la oficiul de casă al Consistorului eparhial. Celelalte taxe se plătesc la direcțiunea institutului pedagogic. Taxa examenului de evalidațiune pentru candidații, cari au făcut toate cursurile — în cale ordinară — este 20 cor., iar pentru cei cu cursuri — în cale privată — 40 cor. Pentru examenele de emendare taxa este 10 cor. Pentru examenele de repetiție taxa este cea normală întreagă.

Taxele se solveșc înainte de începerea examenului. Caransebeș, în 26 Aprilie 1913. Dr. E. Miron Cristea m. p., episcop.

Tragedia unui emigrant. În 7 c., vaporul „Ligurne” plecase, imbarcat cu mai multe sute de emigranți, din portul dela Neapole spre Genua, de unde avea să-și continue drumul spre America de sud. Între emigranți se afla și Pascala Sposato un bătrân de 50 de ani, care se imbarcase pe acest vapor, cu fiul său de șase ani, pentru a-și încerca norocul dincolo de Ocean. Bătrânul Sposato la imbarcare îi dădu din precauțiune, capitanului vaporului spre păstrare portofoliul, care conținea 600 lire, rodul cruțării sale. Sosind vaporul în strâmtoarea Piombina lui Sposato îi veni în minte portofoliul și uitând, că l'a dat capitanului a început a căuta prin toate buzunarele. Ne aflându-l l'a apucat un simțământ de groază, crezându-și pierdut capitalul, cu care voia să-și întemeieze fericirea zilelor la bătrânețe și viitorul fiului său încă fraged. În desperarea aceasta n'a mai văzut altă scăpare pentru el și fiul său decât moartea. Și-a luat deci copilul în brate și după ce l'a sărutat l'a aruncat în valurile mării. Emigranții l'au observat însă și pe când se pregătea a se arunca și el după fiul său, aceștia l'au prins și i-au zădărnicit sinuciderea. Capitanul vaporului imediat a oprit vaporul și matorzii au sărit în apă, pentru a salva băiatul, pe care însă valurile l'au îmbrățișat pentru totdeauna și n'au mai voit să-l redeie. Bătrânul auzind apoi din gura capitanului că el însuși i-a dat capitanului portofoliul cu cele 600 lire spre păstrare, desperarea sărmanului tată era de nedescris, căci slăbiciunea memoriei lui, cauzase moartea fiului său. Capitanul vaporului l'a predat pe nefericitul Pascale Sposato tribunalului din Genua.

A căzut în fântână. În Seim s'a întâmplat Luni, 12 Maiu, acest caz de moarte: Băiatul de 2 ani al economului Gheorghe Truța jucându-se pe lângă fântână într'un moment a alunecat în ea. Multă vreme a fost căutat și numai într'un târziu i s'a dat de urmă: l'au găsit în fântână luptându-se cu moartea, umflat de apă. A fost scos, dar medicul venit să-i sară într'ajutor nu i-a mai putut scăpa viața. — A fost unicul copil al tinerilor părinți.

Din ale sufragetelor. Se știe că sufragetele engleze, aceste nenfricate luptătoare pentru dreptul electoral pentru femei, recurg deja și la atentate cu bombe. Astfel, Duminecă în ga-

ra dela Liverpool s'a aflat o bombă, care nu era altceva, decât o tabacheră umplută cu prav de pușcă și cuie, cu inscripția: drept de vot pentru femei! In Reading oficianții de poștă au aflat într'un pachet o bombă provăzută cu mecanism de orologiu. Pachetul acesta era adresat unui înalt funcționar de stat, care fiind dus în călătorie pe câteva zile, poșta nu i-a putut înmâna pachetul. Zăcând pachetul în edificiul poștei, oficianții au auzit tic-tacul unui orologiu din interiorul lui. Imediat l'au luat și l'au aruncat într'un vas cu apă. In Dundee, sufragetele au incendiat o vilă, pe care focul a mistuit-o până în temelie. Paguba cauzată a fost de 500,000 coroane. In Cambridge au voit să arunce în aer tribuna de pe câmpul pentru fotbal, dar bomba care au așezat-o nu era provăzută cu destul prav de pușcă, încât explozia n'a cauzat nici o pagubă. Pe 26 Iulie sufragetele plănuiesc convocarea unui congres general în parcul Hyde din Londra. Pentru acest congres — dupăcum se anunță — și-au anunțat deja participarea un număr enorm de sufragete din întreagă Anglia.

Vrei să ajungi bogat? Fă-te... cerșitor. E o meserie din cele mai rentabile. Acum doi ani, murind un cerșitor la Sibiu, s'a găsit în cocioaba sa dela marginea orașului o sumă de 52.000 coroane.

Zilele trecute, au murit la Paris doi cerșitori: unul Veaufroid a lăsat 40.000 lei; iar altul Iacob Breitner 15.000 lei.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

A N U N Ţ.

Se caută

O ECONAOMĂ

pentru un preot vădov, fără familie. — Etatea să-i fie peste 40 ani, fără familie și dată cu viața dela sate.

Ofertele să se adreseze administrațiunei acestui ziar cu deviza: *Constant.* Ro 1117

O CASĂ

CU CÂRCIUMĂ ȘI PRĂVALIE.

allătoare în Arad, strada Mikes-Kelemen-u. 40 (vis-à-vis de „Vasipar szövetkezet”) e de vânzare cu preț convenabil. (Ma 1108)

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre Arad, str. Deák-Ferencz nr. 7. (Di 336—41).

Cremă cu camfor pentru față . . . 1-2 cor.
Pudră în 3 colori 1 „
Cosmetic pentru mâni de Henderson 1 „
Parfumi veritabile franceze,
in sticle originale și măsurate.

TIHANYI LÁSZLÓ,

farmacie — Musein

BUDAPEST, IV. Muzeum-körut 21.
E 954

Ochiuri de găină, bătăuri, întărituri,
nijeluri, dispar în
timp de 48 ore dacă folosești „CANNABIN”.

1 sticlă 1-40 cor.
3 sticle, porto plătit 3- „

Se capătă la farmacia:

Dr. FLESCHE, Győr, XIII.

1a 997

1 CUTIE

(Pl 901—100)

cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și plicuri cu căptușeală de hârtie satinată

3 COROANE

De vânzare la librăria și papetăria
PICHLER SANDOR
ARAD, piața Szabadság, nr. 1.

INSTIINTARE.

In vederea apropierii timpului, apariției molilor de struguri și dorind să țin trează atențiunea publică asupra acestei primejdii pentru podgoria noastră, — în scopul ca apărarea contra ei să se poată face la vreme și cu succes, aduc la cunoștiința on. proprietari de vii, viticultorilor și vințelurilor, condus de motivele mai sus înșirate

escriu 5 PREMII IN SUMĂ 60 coroane, din cari câștigătorul premiului 1 va primi 20 cor. câștigătorul premiului al 2-lea va primi 10 cor. câștigătorul premiului al 3-lea va primi 10 cor. câștigătorul premiului al 4-lea va primi 10 cor. câștigătorul premiului al 5-lea va primi 10 cor. sub următoarea

Condițiune:

Teritoriul cu vii din Podgorie îl împărtășesc în 5 raioane, și anume:

Maria-Radna—Palos
Miniș—Cuvin
Covăsinț—Măscă-Măderat
Păncota—Mocrea
Boroșineu—Boroșsebis,

din cari, raioane ori care va arăta

10 MOLII-VERMULEȚI DE STRUGURI

va primi un premiu de 10 cor., cu observarea că primul din aceste 5 raionuri care va primi nu 10, ci

20 cor. premiu.

Plățile se fac contra unei recunoștiințe, cari vor fi expuse în vitrinele noastre spre vedere publică, și totodată, se vor publica și în ziare, spre orientare cu privire la timpul când are a se începe apărarea în diferitele raioane.

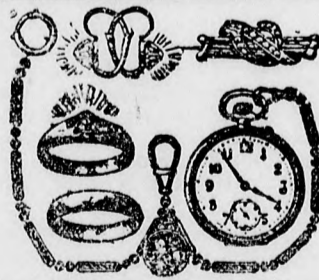
(Vo 1059)

VOJTEK ALAJOS.

Moliile-Vermuleți de struguri să se trimită la adresa firmei

VOITEK és WEISZ.

A. Slepák, giuvaergiu și
ceasornicar
Márosvásárhely, Széchenyi-tér 41. sz.

Se 125—60

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu brillante, obiecte de lux în argint și articole optice. In atelierul meu se reparază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 82 fil. — Rizling 88 fil. — Roșu 1 cor. — Siller 78 fil. — Carbenet 1-10

Vinuri noi: 64—66 fil.

Expediez la dorință în sticle și în cantitate mai mică vin.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 327

Petru Benea

prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Go 548

NUMAI IN INTERESUL ACELOR FUMĂTORI

cari din considerare la sănătatea lor nu le pare rău să cheltuiască zilnic câte 1—2 fileri mai mult:

„Clubspecialité”

120 foițe 20 fil.

70 „ 12 „

1 cutie (100) tuburi 70 „

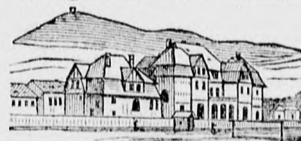
La sfatul medicilor tuburile și foițele sunt libere de bronz și culoare și neunsuroase (sunt libere de așanumul „Ambré”), dar pe fiecare foiță și tub se găsește presată marca de scutire și iscălitura fabricantului — „MONDIANO”.

DEPOZIT PRINCIPAL: In tutungeria reg. — ung. de specialități de tutun și țigări. —

SANATORIUL — „SANITAS”

INSTITUTUL ȘI CAMINUL FIZICO-DIETETIC
în VERSEZ (VĂRȘET). Ungaria de sud.

Medic dirigente: **Dr. L. MÉHEȘ.**

Sa 1096

Sanatoriul este construit după modelul sanatoriilor moderne din străinătate. Cură individuală după sistemul Dr. Lahmann. Băi de lumină electrică, băi de aer și soare, toate metodele de întrebuințare a apei, băi medicinale. Cure dietetice, cură de struguri. Institutul se află la poalele dealurilor, este provăzut cu parc și colibe aeriene și este deschis tot anul. La dorință se trimit prospecte. Sezonul principal Mai—Octombrie.
— PHETURI MODERATE. —

Cel mai modern atelier
de specialități de corsete
din sudul UNGARIEI.

Aduc la cunoștiința on. dame că execut cele mai elegante legătoare de casă pentru pânțec și corsete mari (Princés), la cari întrebuințez numai oase veritabile de pește Prețuri moderate.

soția
lui **TEODOR FAUR**
Timișoara-Iosefin
strada Török numărul 1.

Ateliere de model: Deva,
Petrojeni, Vărșet, Pănclova, Becicereculmare, Madoș, Beregszász, Törökbecse.

CORSETT CHIC
Fa 648

Fabrica nouă de
OROLOAGE DE TURN
Szánthó Gyula

fabricant de oroloage pentru turnuri
Nagyvárad, Damjanics-u. 30.

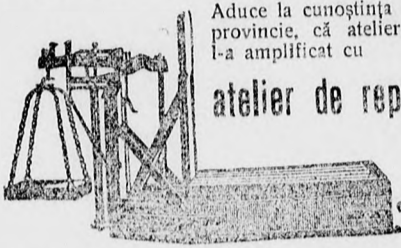
(Casa proprie).

Recomandă introducerea admirabilelor oroloage de aramă, cari trebuiesc trase tot la 2 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și căsărni. Se pregătesc oroloage pentru prețuri concenabile, garanție mai mulți ani. Repararea oroloagelor de turn se execută cu mănișitate.

Sa 88

IULIUS STEIGER

lăcătuș pentru zidiri și de lucrări de artă
SIBIIU-NAGYSZEBEN, Reisper-gasse 16.

Aduce la cunoștința on. public din loc și din provincie, că atelierul sau existent de 16 ani l-a amplificat cu St 1048

atelier de reparare p. cumpene.

Execută cumpene zecimale, centimale, — cu pod și cu balans, precum și reparări cu specialitate și precise, cu prețuri moderate.

Primește spre executare orice fel de lucrări în această branșă. —
Lucrări excelente, serviciu prompt și conștiințios.

**Dacă suferi în
dureri de stomac!**

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA” (purgativul de fier) ^{a lui SÁNDOR,}

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare cari sunt lipite de ele și prin aceasta împiedecă incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârciuri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 250 fil., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativului de fier „LAXA” va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul” balsam de stomac ^{a lui SÁNDOR}

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curățată sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fileri.

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN

farmacist în Erdőscentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572-)

Librăria „TRIBUNA”
ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 20.

Al. Sadoveanu, Bordeenii și alte povestiri (1912)	2—
I. Pillat, Visări păgâne (Cărțile albe)	175
Ion Agârbiceanu, Schițe și povestiri	2—
L. Rebreanu, Frământări	150
Vasile Goldiș, A nemzetiségi kérdésről	1—
Rubin Patitia, Munții noștri, Țara țopilor, Despre trecutul Munților Apuseni ai Transilvaniei	150
Gheorghe Barițiu, Studii și articole, cu o prefață de Dr. I. Lupas	150
N. Iorga, Generalități cu privire la studiile istorice	250
N. Iorga, Cugetări	150
S. Mehedintzi, Cătră noua generație	2—
Iules Payot, Educația Voinței	160
Alexandru Ciura, Foiletoane	1—
P. Dulfu, Isprăvile lui Păcală. Carte premiata de Acad. Rom. Ed. III.	14—
Dr. V. Bianu, medic, Doctorul de casă sau dicționarul sănătății 800 p.	125
Caragiale, Schite nouă	250
Delavrancea, Irinel Comedie în 3 acte	2—
Victor Eftimiu, Poemele singurătății	280
N. Bălcescu, Istoria Rom. sub Mihai Vodă Viteazul, 3 vol. leg.	280
Teodor Crivetz, Bătălia dela Racova din Ianuarie 1475. (Cu o hartă anexă)	250
D. C. Moruzi, Instrăinații. Roman	2—
Radu Rosetti, Păcatele slugeriului	2—
A. Maior, Făt-Frumos, Poem dramatic în 4 acte	2—
M. Eminescu, Lumină de lună. Poezii	2—
Institutul pedagogic gr.-or. rom. din Arad	3—
N. Zaharia, Mihail Eminescu, Viața și opera sa ediție de lux	4—
Din scrierile și cuvântările lui Ion C. Brătianu 1821—1891. Partea I. 1848—1868	2—
Ion C. Brătianu, Discursuri, serieri, acte și documente, vol. II.	2—
Nicu Dracinschi, Poezii	80
Memoriile d-nei Steinheil	80
Napoleon în Rusia	2—
Virgil Onițiu, Din cele trecute vremi	2—
I. Novicow, Emanciparea femeii	140
I. Corbu, Nouă teorie cosmogonică	2—
Dr. Pompil Cioban, Creditul nostru. Studiu economic financiar	150
Ecaterina Pitiș, Poezii	2—
Spiridon Popescu, Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului. Lucrare premiata de „Academia Română”	2—
Viara din Bihor, Schițe și nuvele	2—
Maupassant, Inima noastră, roman	250
N. Iorga, Neamul românesc în Basarabia	60
I. C. Apostol, Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română. După documente	2—
T. D. Speranță, Teatru de familie	250
Delavrancea, Luceafărul, dramă în 5 acte	6—
Halima sau 1000 de nopți, 4 volume un volum	160
D. Anghel, Fantome	2—
I. Agârbiceanu, În întuneric, nuvele	250
Em. Gârleanu, Cea d'întai durere, nuvele și schițe	2—
Sofia Nădejde, Patimi, roman din viața românească	95
Constantin Negruzzi, Păcatele tineretelor	3—
Omer, Iliada, trad. de G. Murnu	1—
Ion Gorun, Robinson în țara românească	250
Reproducere după tablourile lui Grigorescu, 20 de reproduceri admirabil reușite. Mărimea 88x29 cm. Prețul unui tablou	250
Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia. Tabloul are mărimea de 68x45 cm. Prețul	250
Marele album intitulat „Armata română”. Reproduceri după tablourile pictorului T. Ajdukiewicz, cu 27 tablouri în format 52x43	15—
Lazăr Săineanu, Dicționar universal al limbei române. Ed. II-a	8—
Dr. Dionisie Moldovan, Advocatul poporal broșat 250 fil., legat	350
A. Bena, Nu m'abandona. Pentru o voce și piano	130
Calendarul „Lumea Ilustrată” 150 fil., Calendarul „Partidului Național Român” din Ungaria și Transilvania 60 fil., „Amicul Poporului” 70 fil., „Calendarul Sătanului” 30 fil., „Calendarul Național” 40 fil., „Păcălii”, Calendar glumeț 30 fil., Calendar dicezan cu șematism 50 fil. fără șematism 30 fil., Calendar de parete 20 fil.	
Album pentru ilustrate à 1.60, 2, 3, 4 și 5 cor.; Album pentru poezii dela 70 fil. în sus. — Ilustrate cu porturi naționale românești bucata 16 fil. Ilustrate cu familia regală din România bucata 20 fil. — Hartie de scris cutia dela 80 fil. în sus.	
George Dima, Cântece și Balade pentru o voce și pian, cu text român și german 1. Dorința, 1.80, 2. De ce nu'mi vii? 1.80, 3. Peste varfuri 1—, 4. Și dacă ramuri bat în geam 1.80, 5. Somnoroase păsărele 1.20, 6. Știi tu mândro? 1—, 7. Cântecul păstorului 1.80, 8. Pe când soarele de vară 1—, 9. Biata inimă nșelată 1.80, 10. Goroa, baladă 2.70, 11. Hotărire 1—, 12. Noi trei 1—, 13. Stefan Vodă și codral, baladă 1.80, 14. Trădare 90 fil. 15. Carcile 1.80, 16. A venit un lup din crâng 1.75. — Cântece populare românești pentru o voce cu acompaniament de pian de G. Dima. — 1. Mândrniță de demult 1—, 2. Jelui-m'aș și n'am cui 1.80, 3. Vai mândrniță dragi ne-avem 1—, 4. Hei, vei, măi! 1.80, 5. De-ar fi trăznit Dumnezeu 1.80, 6. Sub fereastra mândrei mele 1.80, 7. O ce veste minunată 1—, 8. Doamne, Isuse Hristoase 1—, 9. Leagăn verde 1—, 10. O inimă ntristată 90 fil., 11. Hop, țuca-furcă! 1—, 12. Ciobanul 1.80	
Biblioteca „Minervei”, „Socec”, „Bibl. pentru toți”, „Lumina”, „Lumen”, „Tri. banei” etc. în cataloage separate.	

Pentru sezonul de Paști și Rusalii!

Recomand depozitul meu bogat asortat în pălării de păsă, de paie, panama, florentine ș. a. chipiuri de mătăsă, șofa, șeviot și luster, albituri, gulere, mansete și batiste, cravate, bretele și jertele, umbrele și ploiere, portmoneie și tabachere, ghete în chevraux, chevret și box, mănuși de piele, glace, sued și ață, colori solide, în fazon modern și exclusiv fabricate de rangul prim ș. a. Borsalino, Ita, Hükel, Cooperativa, Pichler, Bossi și Böhm, — Ioss & Löwenstein — Lichtmann și Manheim etc. desfacere în engros și detail dela calitatea cea mai ieftină până la cea mai fină pe lângă prețuri moderate și strict fixate. Rog sprijinul onoratului public român în deprinderea mea, semnez

Cu deosebită stimă: Ba 925

IOAN BALINT „JÁNOS”

prăvălie de modă pentru domni și băieți
Timișoara-Fabric. — Palatul orașului.

GHEORGHE CIOROĞARIU

MAESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

(C) 217-120)

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținând acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu prețuri moderate. : : :

RÁLIK ADÁM

PRIMUL ATELIER DE ASCUȚIT, NICHELAT ȘI REPARAT
BECICHERECUL-MARE (NAGYBECSEKEREK),
BUZA-TÉR, CASA DUNGYERSZKY.

PENTRU ASCUȚIREA INEXCEPTIO-
NABILĂ A INSTRUMENTELOR MEDI-
CALE A BRICIURILOR ȘI FOARFE-
CILOR PENTRU BARBIERI, GA-
RANTEZ. : :

ÎN BOGATUL MEU MAGAZIN SUNT
DE VANZARE TOTFELUL DE CUTITE
ENGLIZE, SUEDESE ȘI SOLLINGEN,
FOARFECE, MAȘINI PENTRU TĂIA-
TUL PĂRULUI PRECUM ȘI TOT-
FELUL DE RECHIZITE PENTRU
: : BARBIERI ȘI FRIZERI. : :

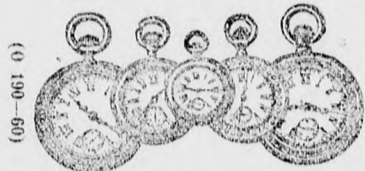
LA COMANDA DE 6 BUCĂȚI, 1 SE DĂ GRATIS.

Ra 842-15

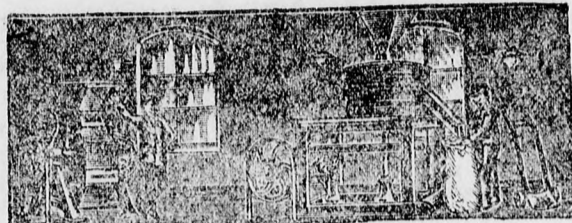
CAROL ORENDI junior,

orologier și aurar.

ATELIER DE REPARAT OROLOAGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Teleki utoza 24.

Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanță. Atelier provăzută cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate părțile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precizie. Prețuri ieftine. Lucrare escelentă.

MOTOR- ÉS GÉPVAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST.

BIROU: VI. str. Podwianiczky

ncul 61.

TELEFON: 85-29.

FABRICA: V., str. Vazsi 86.

TELEFON: 175-16.

EXECUTĂ:

aranjamente, reparări și in-
grijiri, MOTOARE cu benzina,
oleu brut, absorbitor de
gaz și gaz în scopuri indu-
striale și economice. : :

Reparări de mașini, fer-
mintare, cu autogen, lu-
crări de strungărit, trans-
misiuni, aranjament pen-
tra mori, pompe, mașini
economice și aranja-
mente electrice, reparări
de automobile, suluri
pentru mașini, basenuri
pentru apă și orice lu-
crări în această branșă

DEPOZIT PERMANENT
DE AUTOMOBILE NOU
ȘI UZATE

Mo 611

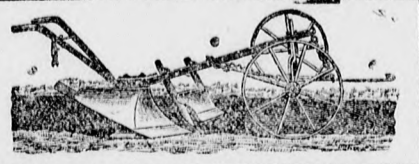
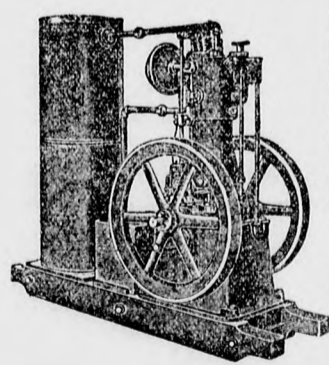
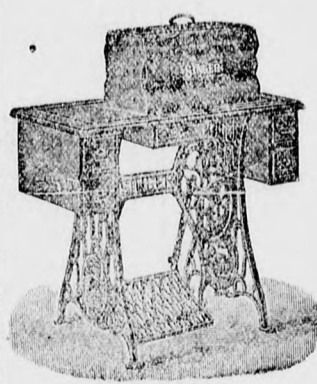
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fabián László n-rul 5-6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. pu-
blic asupra marelui meu
magazin de totfelul de ma-
șini agricole cum sunt:
mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,
și mori de struguri, ma-
șini de cusut.

Mai departe reconstruez
tot felul de Locomobile
să umble singure.

Cea mai bună și mai ieftină sursă de cumpărat:

Excolente: Mașini economice. Stropitoare pentru vie. Garnituri pentru mașini de îmbrățit. Totfelul de motoare. Mașini de sămănat sistem Johnston și totfelul de articlii de tehnică: curele pentru mașini, materii pentru umplut, acoperitoare, saci și materii de jută: — Oleiuri pentru mașini. Unsoare galbenă pentru trăsuri și totfelul de oleiuri.

Pere (lampe) electrice „Volfram” à 1 cor. 10. fl.

KLEIN ADOLF

mare prăvălie de articlii de tehnică și oleiuri
ARAD, piața Boros Béni nr. 11.
Nr.ii. de telefon: **41 și 899.**

La dorință prospecte și preț curenturi gratis.

Ke 1020 - 5

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

Babos Béla

SIBIU Bulevardul mic (Kleine Ring) nr. 24.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, citeră, clarinete și instrumente de suflat, harmonice și părți de instrumente etc.

Gramofone și plăci asortiment bogat.

Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță.

[Ba 93]

Reparaturile se execută conștițios și artistic.

CEL MAI BUN ȘI MAI IEFTIN ASORTIMENT pentru
procurarea ornamentelor bisericesti, pentru toate bisericile gr. or. române și sârbești.

Anume: Odăjdii colorate și negre, acoperiminte, prapori mari, steaguri pentru biserică, candelă, cruci, baldachin, ripide, icoane sfinte, icoane ruse și de totfelul, icoane istorice, etc. etc.

În atelierul meu pregătesc cel mai bogat iconostas și morminte sfinte pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Cele mai moderne pălării preoțești.

Haine pentru domni preoți, brăne și camilafce. Pregătesc bine și prompt vestiminte preoțești, căci am un croitor foarte isteț. La dorință dau detaluri și totfelul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi serviți în modul cel mai bun, căci am numai materie de prima calitate și cea mai bună, dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc Comandă execută momentan în modul cel mai prompt și conștițios

CATALOG ILUSTRAT TRIMIT GRATUIT.

Cerând comande abundante, rămân cu stimă

Nicola Ivkovic, Ujvidék

Strada Duna n-rul 10. (Casa proprie.)

(1 208—)

Premiat: Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și și med. de aur.
Premiat: Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur.

La „Croitoria universală”

I. PETRAȘCU

SIBIU, strada Ciszădiei 30.

Telefon nr. 172.

Croitorie civilă și militară.

Mare depozit de stoffe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare.

Pe 264—30)

Primește spre păstrare pentru vară contra MOLIIOR pe lângă garanță totfelul de blănării și haine de iarnă, cu prețuri foarte moderate. Bo 825

BORDY ANDRÁS, blănar.

Orăștie, (Szászváros) Ország-ut, nrul 14.

Noutăți de ghețe de toamnă.

Ghețe de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347—156 magazin de ghețe

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrassy nr. 29

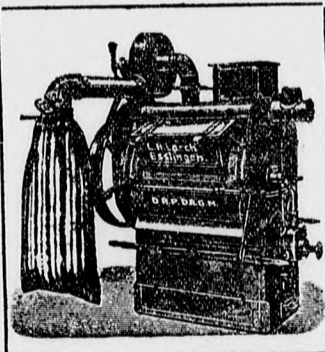
(Temesvár) Cetate-Dejváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Hainele nu se mai strică!

și nu mai trebuie curățite cu peria dacă le dai spre curățire la institutul

Văduva Engel Vilmos, în Făgăraș.

Provăzută cu mașini moderne și aranjat pentru curățirea chimică a hainelor, văpsirea stoffelor și curățirea penelor de perini. Pentru curățirea unei îmbrăcăminte de bărbați 3 cor. La comanda dela 10 cor. în sus expedarea se face franco.

Hainele de bărbați, dame, și copii, perdelele, broderiile, stoffele mobilelor sau penele de perini. Paltoane de piele se văpsesc în colorii întunecate, durabile și cu garanță. Văpsirea hainelor de doliu se execută grabnic.

(E 504—)

Mierzinsky Ferencz

atelier fotografic

TIMIȘOARA-FABRICĂ, bulev. Andrassy nr. 12.

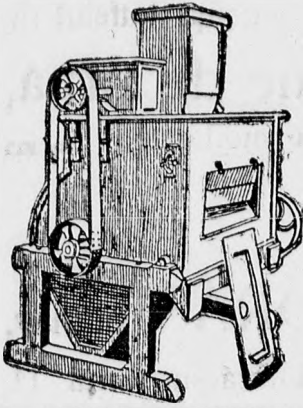
Lucrări fotografice excelente, înmăriri în avelul platină, oleu și argint bronz după oricare tablou. Specialități: fotografii de copii și grupuri, precum și totfelul de lucrări în această branșă, cu prețuri foarte moderate, execuție elegantă. Seara fotografieri la lumină electrică.
Telefon 13—41.

(Mi 649—)

Kutsera István

instalator de mori
SZABADKA,
Vesselényi-u. nr. 667.

Execută și instalează aranjamente complete de mori și fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model, construiește mașini p. mori și p. fabrici struiește mașini p. mori și p. fabrici precum și cioruri p. bucate, elevatoare, curățitoare, de arpăcași și site p. alcalin; străfoame a, după plan propriu sau modele. Prompt și conștițios, mori și fabrici. Magazin permanent de modele pentru lucrări de orice branșă. Planuri și prospecte gratis. Pentru comande în provincie merg la fata locului pe cheltuiala proprie. **Telefon 279** (Pa 843-39)

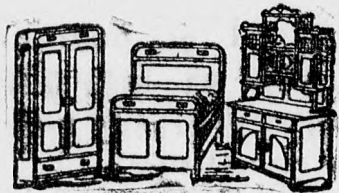
Mobile în toate stilurile * **moderne**
cea mai solidă executare

pe lângă garanță recomandă

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU

Satzgasse n-rul 37.

Expoziție de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cumpărare.

P 184-60

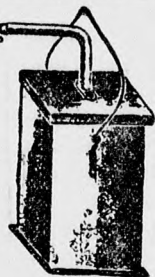
SCHWALB ADOLF fia VILMOS

tinichigiu și mier.

BUDAPEST, VII. Yerseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cane pentru olei, lack ori petrolu, faclă, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimite gratuit și franco.

Hlobil János

Primul Institut cu putere electrică în Lugoj pentru văpsirea stofelor, curățirea chimică a îmbrăcămintelor — și spălarea cu aburi —

LUGOJ, str. Bisericii 6.

TELEFON: 218.

Primește totfelul de comande pentru văpsirea și curățirea hainelor de bărbați, dame și copii; precum și spălarea gulerilor, manșetelor, perdelelor și călcarea lor pe lângă prețuri ieftine. Comandele din provincie se execută prompt și conștițios. (Ho 534-30)

GHETELE TURUL

În urma durabilității și execuției lor elegante devin tot mai mult căutate.

Articlii mai recomandabili.

Ghete jumătăți p. femei cu șireturi din piele	cor. 7'80
Ghete pentru femei cu șireturi chevroau	cor. 9'50
Ghete cu șireturi pentru femei, din piele box	cor. 10'---
Ghete cu șireturi p. bărbați din piele chevroau	cor. 11'---

Fabrica de ghete Turul soc. pe acții

este cea mai mare fabrică de ghete din monarhia

Magazin — filială: (Tu 487)

Arad, palatul Minorității or

Săptămânal se pregătesc câte 20 000 perechi. Catalog de prețuri gratis și franco. 130 filiale în țară și străinătate.

Plugul „JURENAK”

brevetat

mecanism simplu, întrebuințare ușoară, regulare ușoară, cu aproape 50% ară mai mult, ” ” 30% reclama mai puțină putere, este cel mai perfect și este plugul viitorului,

Catalog de prețuri trimite cu plăcere: (Ju 425)

„Jurenák” szab. ekegyár részvénytárs. Marosvásárhely.